

KÖZTELEK

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI LAP.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden szerdán és szombaton.

Az országos magyar gazdasági egyesület tagjai ingyen kapják.

Nem tagoknak előfizetési díj:
Egész évre 20 korona, félévre 10 korona, negyedévre 5 korona.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület tulajdona.

Az egyesületi házas felügyelője alatti:
Főnökségi és kiadósi irodája: Főosztályi irodája az OMGE igazgatójának. Feloldó szerkesztő: Szilassy Károly az OMGE szerkesztője.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest (Köztelek), Üllői-út 25. szám.

Kéziratokat a szerkesztőség nem küld vissza.

AZ OMGE. KÖZLEMÉNYEI.

Ülésnapok a Közteleken.

1901. decz. 4-én d. u. 4 órakor Köz-gazdasági szakosztály ülése.
" decz. 7-én d. u. 4 órakor. Állat-tenyésztési és állategészségügyi szakosztály ülése.
" decz. 11-én d. u. 4 órakor. Köz-gazdasági szakosztály ülése.
" 12-én d. u. 4 órakor. Kodifikációs bizottság ülése.
" december 15-én d. e. 11 órakor. Évi rendes közgyűlés (Budapest székesfőváros tanácstermében VI. Lipót-utca.)
" decz. 16-án d. e. 10 órakor. Gazdasági Egyesületek Országos Szövetségének nagygyűlése.

Meghívó

az Országos Magyar Gazdasági Egyesület
1901. évi rendes közgyűlésére,
mely december hó 15-én, azaz vasárnap d. e. 11 órakor fog Budapesten a székesfőváros új városházában IV. Váci-utca 22. szám alatt megtartani.

Tárgysorozat:

1. Elnöki megnyitót.
2. Jegyzőkönyv-hitelesítők és jegyző kiküldése.
3. Szavazatszedő-bizottság kiküldése.
4. Kilépő és meghalt 15 választmányi tag helyébe 6 évre üzenőt választmányi tag választása. (Alapszabályok 35. §.)

5. Számvizsgáló-bizottságba 5 tag választása. (Alapszabályok 82. §.)

6. Igazgató-választmány jelentése az 1900—1901. évi működésről.

7. Változások a tagok létszámában az elmúlt egyesületi évben.

8. Számvizsgáló-bizottság és az igazgató-választmány jelentése az 1900-ik év zárszámadása, vagyoni kezelése és vagyónállapotáról.

9. Az 1902-ik évi költségvetés megállapítása.

10. A Gazdasági Egyesületek Országos Szövetsége tagjainak az igazgató-választmányba 3 évre beválasztott képviselői bejelentése. (Alapszabályok II. r. 4.§.)

11. Jelentés a „Köztelek” székház építéséről és az 1900-ik évi június hó 16-ikán tartott rendkívüli közgyűlés által engedélyezett építkezési kölcsön felhasználásáról.

12. Jelentés az Istvántelek eladásáról.

13. Jelentés néhai id. Luczenbacher Pál végrendeleti hagyatékáról.

14. Emlékbeszéd néhai gróf Széchenyi Pál volt egyesületi elnök és igazgató-választmányi tag felett. Tartja Tornyay Béla.

15. Az „Országos Magyar Gazdasági Egyesület” tagjainak az igazgató-választmányi úján a közgyűlés elé terjesztett írásba foglalt beadványai.*

Budapest, 1901. évi november hó 21.

Gróf Desseffy Aurél s. k.,
az OMGE. elnöke.

* Hogy a tagok beadványai és indítványai a közgyűlés elé vihetők legyenek, szükséges, hogy azok a közgyűlés megtartása előtt legalább 10 nappal az elnök-höz vagy annak helyetteséhez, vagy az igazgatóhoz beadassanak.

Meghívó

Gazdasági Egyesületek Országos Szövetségének

1901. évi december hó 16-án, azaz hétfőn,
délutól 10 órakor

Budapest székesfőváros újvárosi házán

(IV. Váci-utca 62. sz.)

tartandó évi rendes

VI. nagygyűlésére.

(A nagygyűlés tárgysorozata a „Köztelek” 94-ik számában volt közzéve.)

Meghívó

az Országos Magyar Gazdasági Egyesület Állat-tenyésztési és állategészségügyi szakosztálya-nak folyó évi december hó 7-én, azaz szombaton a Közteleken tartandó ülése.

Tárgysorozat:

1. Szakosztály ujjalakítása, elnök és két társelnök választása.
2. Lőtenyésztési, luxuslovasár-ellenőrző-és tenyészállatvásár rendező-bizottságok megalkotása.
3. Javaslat f. évi tenyészállatvásár megtartása ügyében.
4. Javaslat denaturált marhasónak bricketekben való forgalomba hozatala tárgyában.
5. „A gyapjúpótlások hatása juhtenyésztésinkre.” Előadó: Dr. Rodiczky Jenő.

Gróf Desseffy Aurél s. k.
elnök.

Figyelmeltetés az OMGE. tagjaihoz.

A OMGE. 1900—1901-iki évkönyve megjelenéven, mint tagdíjilletményt a mai postával tagjainknak megküldöttük. Azon

A JENNER-PASTEUR INTÉZET OLTÓANYAGAIT SZÁLLÍTJA:

A Magyar Mezőgazdák Szövetkezete Budapest, V. Alkotmány-utca 31.

VÉDŐOLTÁSOK

LEPFENE ELLEN.

Az anyag hónapokig eltartható.

BIZTOS VÉDELMEK NYUJT.

Lovak, birkák, és szarvas-marháknek.

Egy birka oltása 12 fillér.

Egy ló vagy szarvasmarha oltása 24 fillér.

SERTÉSEK OLTÁSA

ORBÁNCZ ELLEN

RAPID-SZÉRUM:

az orbánczos fertőzésnek kieltő szerkesztet 1-2 óra alatt biztosan megemlíti a veszélytől.

Egy sertés szérumos tartós ojtása 18 fillér.

A rendes Paster-féle ojtóanyagú sertésenként 12 fillér.

tagjainkat, kik véletlenül nem kapnák meg, kérjük, hogy evégett egy levelezőlapon hozzánk fordulni sziveskedjenek.

Taggazda.

Meghívó.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület közgyűlése és a Gazdasági Egyesületek Országos Szövetsége nagy gyűlése alkalmából a „Royal”-szálló első emeleti éttermében f. hó 15-én, azaz vasárnap este 8 órakor tartandó

Köztelek-estélyre.

Égy teríték ára 5 korona. Jelentkezhetni az ÖMGE titkári hivatalánál december hó 12-ig. Budapest, 1901. december 3.

*Gróf Desseffy Aurél s. k.,
elnök.*

Intő példák.

A legutóbbi napokban a hozzánk legközelebb álló és velünk leginkább kapcsolatban levő két külföldi állam törvényhozásában oly jelentékeny események történtek, melyek bár végleges megoldást nem jelentenek, nagyon is megérdemlik, hogy velük foglalkozzunk és kellőképen méltassuk.

Az egyik a hozzánk közelebb álló osztrák parlamentnek állásfoglalása a fedezetlen határidőzűlet kötelező eltörlésére. Jól emlékezhetünk arra, hogy az osztrák kormány a múlt évben hetekig terjedő szaktanácskozmányt rendezett a börze törvényhozási rendezése tárgyában. Ezen a szaktanácskozmányon minden érdekel tényszerűen alkalmat volt megnyilatkozni és a részletes tárgyalás eredménye az volt, hogy a tanácskozmányban résztvevők többsége határozottan a fedezetlen határidőzűlet eltörlése mellett foglalt állást. A szaktanácskozmány alapján az osztrák kormány nemrégiben egy törvényjavaslatot terjesztett az osztrák alsóház elé a börze törvényes szabályozásáról. Ez a törvényjavaslat azonban mindenek esodálkozására csak csekély részben fogadta el a lefolyt szaktanácskozmány álláspontját és a gyökeres reformok helyett inkább csak börze üzleti technikájának rendezésére terjedt ki, míg a fedezetlen határidőzűlet kérdését továbbra is nyílt kérdésnek hagyta meg. Természetes, hogy ez a törvényjavaslat az osztrák közvéleményt és kivált az osztrák agráriusokat, kik a parlamentben pártközi egyezés alapján ezekben a kérdésekben együttes eljárást követnek, ki nem eléghette. A törvényjavaslatot a közigazgatási bizottság ugyan elfogadásra ajánlotta a háznak, azonban az osztrák agráriusok nyomban állást foglaltak ellene és a napirendről való levételre írárt nemcsak indítványt tettek, hanem egyúttal azt a javaslatot is, hogy a közigazgatási bizottság egy oly törvényjavaslat kidolgozásával bízzassék meg, mely a *gabonával és őrményekkel való határidőzűletet a tőzelen belül és kívül teljesen megszűnteti és a törvény dühágását szigorú szab-*

ságvesztéssel bünteti. Az osztrák agráriusok ezen indítványát az alsóház 230 szavazattal 7 szavazat ellenében el is fogadta.

Ezzel tehát a határidőzűlet sorsa Ausztriában is el van döntve: dacára annak, hogy az osztrák kormány a börze befolyása következtében a szaktanácskozmány eredményei dacára sem mert állástfoglalni és törvényjavaslatát elkészítette és benyújtotta, hogy a közvéleményt ellalassa ezzel, hogy valامت lenni lássék. Az osztrák alsóház határozata azonban nemcsak az osztrák kormány szándékainak és magatartásának rosszaslát képezi, hanem reánk is kell, hogy elhatározzuk befolyással legyen, mert egyszerűen lehetetlennek tartjuk, hogy ha a bécsi börzén megszűnik a fedezetlen határidőzűlet, ez nálunk továbbra is fenntartásék. Nemcsak azért, mert egész közigazgatási életünk Ausztriával a legszorosabban van összenőve, hanem főként azért, mert kell, hogy a bécsi példa bennünk is kitarásra ösztönözzön. A mi új parlamentünkben is sok agrárius érzelmi képviselőnk van, a kik nemcsak érzék, de értik is, hogy a fedezetlen határidőzűleték milyen romboló hatással vannak a termények árakulakására és ezeket az urakat a budapesti börze u. n. reformjai nem fogják félrevezethetni az igazán idővös és szükséges reformok követelésének mezejéről. Ha már annyi rosszban követtük Bécs példáját, kövessük a jónban is.

A másik fontos esemény a német birodalmi gyűlésen tegnap történt, amidőn a Bülow gróf birodalmi kancellár be-terjesztette vámtarifája javaslatot vették tárgyalás alá. Ezt a vámtarifája javaslatot, mely a mezőgazdasági érdekek megvédelmésének és a nemzeti munka eredményei biztosításának elvén épült föl, eleinte csak himnosan tartották, később mikor komoly volta beigazolódni kezdett, megindult ellene világszerle az agitáció. A külföld akciója ellene teljesen indokolt és helyes, mert a kontempárlit védőkönk, kivált bennünket nyerstermény kivitelre szoruló állomattal érzékenyen fognak károsítani és ezért teljesen indokolt, sőt szükséges is, hogy ebből a szubjektív szempontból ellene ne csak állást foglaljunk, hanem mindent elkövessünk, hogy a bekövetkező károsításoktól megmeneküljünk, mert az államok közgazdasági politikájának csak a helyes alakokon nyugvó önzés lehet a legbiztosabb alapja. De ezt a szubjektív érzelmet el kell és el lehet választani az objektív szemléletől, amely arról győz meg, hogy a német közigazdaság a maga érdekében új vámtarifatervezetével a leghevesebb utra tért, amidőn a nemzeti termelés és munka védelmét följeje helyezi a szabadkereskedelm által minden áron előidézett forgalmi érdekeknek, amelyből a produktív nemzeti erőnek hasznuk vajmi csekély és csak a kereskedelmi mérlegel aktivitásának családja fényűzését eredményezi, míg a nemzetelek munkáskértégei a megélhetés legnehezebb gond-

jalvai közölködnek és kívándorlok szazceryni kontingensét szolgáltatják.

Az új német birodalmi vámtarifája javaslat a német agrár közvélemény erejét mutatja, azét a közvélemény, amely a bajokat nemcsak átérzi és azok miatt panaszokdni tud, hanem amely ezzel meg nem elégedve, megfelelően szervezkedik is, hogy a hamis próféta háttérbe szorítsa és a nemzet igaz érdekeit gondozását a maga tevékeny kezébe vegye.

Ne mondja senki, hogy a német agráriusok példáját követni nem lehet, mert nálunk mások a viszonyok. Igenis a pozitív alkotó-tevékenység terén nálunk más intézkedésekre van szükség, mint ott, mert mások a viszonyaink, szükségleteink és bajaink; de az agrárpolitikai alaposságunk is ugyanaz, mint ott: nekünk is sürgös szükségünk van immár a nemzeti termelés és a nemzeti munka védelmére és érvényesítésére. Erre kell szervezkedni a magyar agráriusoknak is, a helyes eszközöket majd meg fogják találni.

Sz. Z.

ÁLLATTENYÉSZTÉS.

Rovatvasztó: Kovács Béla.

Tejprodukció s az állatok átörökítő képessége.

A tejtermelő tehének tenyésztése terén egy új áramlat indult meg a külföldön, amelynek hullámai hozzánk már alig jutottak alá. Foglalkozunk ugyan egynéhány közleteményen ez ujabban felmerült kérdésről, rá mutatunk hogy a tej mennyiségére s minőségére, tehát zsírtartalmára legnagyobb befolyással az állatok átörökítő képessége van, a gyakorlatban azonban vajmi kevesesen akadtak az igének utóbb. Nem lesz érdektelen tehát e kérdésről, talán ismételtén is foglalkozni s azok fontosságára a közfelfémet ráterelni, annyival is inkább, mert idő múltán új és érdekes bizonyító adatok kerültek napfényre s állanak rendelkezésre.

A tehénesték jövedelmességére elhatározó befolyást gyakorol egyrészt a termelt tej mennyisége, másrészt annak minősége, zsírtartalma. Hogy a teletésnek az eltérések jelentésségek és a közfelfémet dolog, az az a tény, amely évente csak 600—1000 liter tejet ad, az valóságilag csak terbe a tehénestéknek, egy olyan objektum tehát, amelyre határozottan ráfizet. Az ilyen objektumokat ki kell küszöbölni a tehénestéteből, s inkább kevesebb, de olyan tehéneket kell tartani, amelyek bő tejelőképeségük s tejük magas zsírtartalmánál fogva valóban jövedelmesebbek is. A rosszul tejele tehénnek tartása ugyanis nem csak azért káros, mert az állatok elért bevétel nem fedezi a reájuk fordított kiadásokat, de főleg azért, mert gyenge tejelőképeségű egy üző, mint bika utódja által tovább örökíti, s így az általános jó tejelőképeséget valamilyen tehénestékben csak úgy lehet elérni, ha folyamatosan csak a legjobban tejele tehének üző és bika utóit használjuk tovább tenyésztésre.

Hogy a tehén tejelőképeséget, illetőleg az iránt való hajlamot átörökíti, az közismert dolog, nem is szükséges tehát e kérdésről foglalkoznunk. Ujabb időben kezd már az is ösméretessé lenni, hogy a tehén tejelőképeséget a bika utód is közvetlenül is üző unokára. Mind emellett — melyő közleteményen tulajdonképeni tárgyára átérnénk — észleztünk mutatkozni e helyen egy pillanatra megalomán, s ez igen fontos kérdésel kissé behatóbban foglalkoznunk.

Európa egyes olyan államaiban, amelyekben már régi idők óta foglalkoznak tejtermeléssel, mint pl. a Svájcban is, sulyt fektetnek arra, hogy lehetőleg olyan bikákat használjanak továbbtenyésztésre, amelyek escsemből láthatóan ki vannak fejlődve. Jól tejező fajta, vagy törzs keretből származó bika escsemből tényleg fejlettebbek is mint az olyanó, mely rosszul tejező családú származék, de még mindig nem megfelelően bizonyított. A jók ezirányban átirótköz képességének tanulmányozásával bár csak legújában foglalkoznak, mégis bizonyított eréji adatokkal bőven rendelkezik. Ezen adatok közül különösen a *Dranth* és *Hätscher* adatai érdekesek.

Branth 22 iszót használt fel kísérletezőseinek czéljaira, amelyek átlagosan 5192 font tejet és 202 font vajjat adott, tehát 1 font vaj előállítására 25-7 font tej szükséges volt, amely feltétel szemben ezen iszót annyira első helyezésűnek után 4209 font tejet, illetve 157 font vajjat adott, vagyis tehát az ezektől származó tejeit 26-8 font szükségeltetett 1 font vaj előállításához. Az iszók tejeleképessége tehát átlagosan 1000 font tej és 50 font vajjábólletelt tejt javult.

Ez iszókét most már három csoportba osztotta apai leszármazékai szerint. Az I. csoportba 8 darabot sorolt, amelyeknek úgy az apja mint a nagyapja igen zsirus és sok tejet szolgáltató tehénből származott (a német az ilyen bikákat „Butterbullen”-nek nevezi), a II. csoportba olyan fiatal teheneket sorolta, melyek csak atyja származott zsirus és sok tejet szolgáltató tehénből, míg a III. csoportba 5 darab fiatal tehén sorolt, melyeknek apja bőven tejező, de kevésbé zsirus tejet adott tehéntől származott. Az eredményt a következő táblázatban foglalja össze:

Csoport	Az iszókét elért eredmény		Ezek anyjainál a tehéneknél elért eredmény			
	Átlagos eredmény	Átlagos eredmény	Átlagos eredmény	Átlagos eredmény		
	tejt	font	tejt	font		
	font	font	font	font		
I.	5290	208	25-4	4560	178	25-7
II.	5042	203	24-9	4003	148	26-9
III.	5303	190	27-9	4016	140	28-6

E kimutatás nemcsak azt mutatja tehát, hogy az utódok jelentékenyen jobb tejezők voltak az anyáknál, de azt is, hogy csoportonként emelkedőleg több és több vajjal termeltek, illetőleg hogy kevesebb mennyiségű tej szükséges volt a vaj előállítására. A körülmény megmagyarázni csakis úgy lehet, hogy a tejeleképesség a tej zsirusának átirótközésének csak a tehenek, de a főedző bikák is igen fontos szerepet játszottak, ugyátszki fontosabb mint maguk a tehenek, amelyekről az iszók leszármaztak.

Érdekes továbbá azon kísérletek, melyeket *Hätscher* Károly 63 drb tehénrel végzett ez irányban. Az adatok s az eredmények úgy egészen vastag környében vannak megírva, melyek hosszadalmas volna e helyen részletezni, de amelyekből határozottan az tűnik ki, hogy a bika-250 utódainak tejeleképessége, de a tejezirtartalmára is többször van nagyobb befolyással, mint az az anyákkal, melyivel az illető utódok nemzettek. Egy Fv nevű bikának összesen tizen ötödik zsirusos tejet adott, egy Sza nevű bikának utódai 3814 kg., a II. számú bikának utódai 2854 kg. tejet adott.

Figyelemre méltók azon adatok is, melyeket adurott a kassai m. kir. gazdasági tanácsot tehenészetének törzskönyvéből állítottam össze. E szerint egy Hanzi nevű bikának anyja Csnos 5 évi átlagban adott 2475 liter tejet, a tényleg tejeleképességét Hanzi 2 év alatt 5000 unciáig növel átirótközettel, eleven leányaira nem. Míg két leánya közül az egyik két évi átlagban 1256, a második ugyancsak két évi átlagban 980 liter tejet adott, addig hat

iszó unokája 2170 liter tejet adott több évi átlagban, ezeknek tejelei képessége 2-2-3 évi átlagban 1800—2747 liter között ingadozott. Egy másik bikának Herkulnesnek az anyja Flóra 2 évi átlagban 843 liter tejet adott. E tehének 250 unokái mind gyenge — bár mégis jobb tejezők voltak a nagyanyáink. Tejeleik képességek 5 évi átlagban 980—1701 liter között ingadozott. Salamonnak anyja Gizella 34 évi átlagban 1788 liter tejet adott, 250 unokái mind közepes tejezők voltak, ingadozóan tejeleképességük 898—1754 liter között évi átlagban körül 1312 liter. Egy Sándor nevű bikának Kisasszony nevű anyja két évi átlagban adott 2746 liter tejet, 250 unokái mind 2000 literen felül tejeleik. De a többi bikáknál is feltűnt, hogy — felesleges volna a részletes adatok mind eloszoró — hogy az iszók utódok tejeleképessége jelentősen meghaladta előtéröket nem mutatóan, amely körülmény szintén azt bizonyítja, hogy a bikának elhatározó befolyása van az iszók utódok tejeleképessége. A bikának ilyenét iránybani átirótköz képessége pedig ropant nagy horderejű dolog, mert a bika sokszorosan örökli át a tehénnek a tulajdonságait s a tejedőnek bikkával egy egész tehénhez tejeleképességét meghalad javítani. Bizonyos hogy az eddig kevés számú kísérlet eredményeiből is, hogy az a gazda, aki mindig csak legjobban tejező tehenei után nevel bikát, az tehénészetének tejeleképességét következtesen javítja.

Hogy ez így van, azt számos egyéb adattal is igazolni lehet.

Külföld ugyanis az újabb időben több helyen végzett takarmányozási kísérletekből, hogy a tej zirtartalmára a feltehető takarmányfélék vajmi kevés befolyással vannak. Nem értendő ez állítás úgy, hogy talán a kijelölt tehen is oly zsirus tejet ad, mint a jól táplált. Itt csakis eredményesen kezelt tehénészetéről lehet szó, ahol tehát a tehének megfelelő takarmányzásban részesülnek. Ilyen tehénészetekben adhatunk akár darát, akár korpát, akár olajmagot, a tej zirtartalmának csak szénmet nem: az iszók tejeleképességeket. *Tjordi* és *Frijs* Dániában a birtonok 1152 tehénrel végzetek ezirányban kísérletet szénán, szálmán s répn kívül különböző örökartmányok esetén az állatokkal, de a tej zirtartalmán semminemű emlitésre méltó változást nem észlelték. Az az elég általánosan elterjedt nézet tehát, hogy a tej zirtartalmára a takarmányfélék vannak elhatározó befolyással, nem áll. Etlestünk bármit s bárminő mennyiségben is azzal a tehénrel, amelyik 3-5%-os tejet ad, sohasem fog tejeének zirtartalma 5%-ra emelkedni.

Egy másik általánosan elterjedt nézet, hogy a tej mennyisége, különösen pedig annak zirtartalma fajtulajdonság, amely állításnak kézzelfoghatóvalátelére felemlítettük, hogy a magyar tehén 5%-os, a hollandi tehén 2%-os tejet ad, amiből mindjárt az a következtetés is levonható, hogy minél több tejet ad valamilyen zsirus tejet adnak, annál tulajdonképpen kétségbevonni, hogy a közhírtel, van némi alapja, általános érvül azonban el nem fogadható, mert a tej mennyisége s zirtartalma legalább is annyira egyéni, mint a fajtulajdonság. Gyengén fejlődő egyedek között is akadnak bő tejezők s nagy mennyiségű tejet szolgáltató fajta keretében is akadnak olyanok, amelyek zirtalma az átlagokéval is jóval magasabb, örökítéket, vagyis a állatok átirótköz képessége nemcsak a tej mennyiségére, de annak zirtartalmára is elhatározó befolyással van.

Ez állítás igazolására szükséges egynehány példát felhoznom. A yersey tehéneknél a tej zirtadúsága csakugyan fajtulajdonság. Ezeknél dacára annak, hogy tejeleképességük igen magas, az iszók zirtartalma jóval alacsonyabban ingadozik, ami csak úgy lehetséges, hogy továbbtenyésztésre évszázadok óta csak azon bikákat választják ki, amelyek a legtöbb vajjat adó tehénekből származnak le. Németszázadban hollandi

tehenekből végeztek ez irányban kísérleteket, amelyek tudvaleg igen sok, de szerényen teje adnak. Mégis a kísérlet tárgyát képező 4 tehen közül az egyik 6200 liter tejet adott s ebben évi átlagként 3-8%, a második 6376 liter tejet adott s ebben volt 3-87%, a harmadik 6212 liter tejet adott s ebben volt 3-77%, a negyedik 4695 liter tejet adott s ebben volt 4-52% zsír. Ugyanegy időben czecken kívül még 51 drb tehénrel is végeztek kísérletet, melyek átlagos tejlejténységük 3760 liter s ebben az átlagos zirtartalom 2-8% volt, ami lényegesen megcsofajta azon téves tényt, ami lényegesen téhenek, amely sok tejet ad, okvetlenül zsirusgegy a teje. Hogy a tej zsirusdúságát kétségbe vitelű átirótközök, azt leginkább azon kísérletek igazolják, amelyekét *Klein J.* akkor és gyalnak tehenei igen zsirus tejet adnak; a tej ezen magas zirtartalmát a yak és német tehének párazásából származó utódok örökölték. A yak házastörk tejelek 14—17% szárazanyag 5-20—6-3% tej lálataltat. A gyal-oldeburgi keresztelésből származó tehén tejeének szárazanyagtalma 16-73%, zirtartalma 5-81% volt, holott az oldeburgi tehén teje csak 3-41% zirtartalmú.

Számos példát lehetne még felhozni annak megvilágítására, hogy a tehen tejeleképességét a tejének zirtartalmát bika utódjai közvetítésével is átirótközí úgy utódjaira, azt hiszem azonban, hogy a felhozottak, azok között is leginkább az utolsó eléggé meggyőző.

Ma, amikor tejezövetkezetek létesülnek kizárólag vajtermelés céljából, amikor a vajjat (jóformán az ország legelőrejtehető zugában is értékesíteni lehet, vagy horderejű dolog nem csupán egyoldalulag a tej mennyiségét fokozni, de fokozni annak zirtartalmát, annyival is inkább, mert a zsirus tejeit árnyág is több vaj nyervehető, mint a zsirusgegyből, mert mennél nagyobb számban vannak jelen a tejen a zsirusgöcsökök, annál inkább jelen van könnyítve azon legapróbb zsirusgöcsökök kiválása is, melyek a zsirusgegy tejeiből kiválni nem képesek. A zirtartalom fokozására pedig csak egyetlen biztos mód van, a tej zirtartalmának időközönként meghatározása s a továbbtenyésztésre szükséges bikák és iszóknek ezen az alapon való kiválasztása.

Kovácsy Béla.

NÖVÉNYTERMESZTÉS.

— Rovatező: Csérháti Sándor. —

A „Putyi kukorica”.

II.

Az első részben kifejtettek után átérek most már ezen kukoricázimvelés költségeire, szombellítva azt a részec munkálással és feltételek egyesszindem a Putyi és közönséges magyar kukorica ezévi két. holdankénti termés-eredményét.

A majorszáson mivel Putyi- s a közönséges magyar kukorica, teljesen egyenlő földön s egyenlő munkában részesültek. A részec munkált tengeri terméseredményét a közvetlen szomszéditörök vettem, hol a kukorica alá adott föld szintén jó munkát kapott, amennyiben takarmányfélék vetett búza után ezen területet kétszer megszüntették s repézével vetették be, ami azonban a mult 500 ezer szárazsúlyt teljesen elpusztult s így kora tavaszon kukorica alá felszántott. Ébbe a földbe a kukoricát géppel vetették el, 75 cm. sávotávolságra, s sorbati távolság azonban, már nem volt egyenes, mint a fészésvetésnél s valamivel sürűbb is. Ezen részec munkált kukorica szintén a földön termesztenet szokatlan közönséges magyar kukorica, egy kapást kapott s másodsorára fel lett töltevény.

Mivelési költség.

	Majorságok kezelt koronák	Részes kezelt
Tarifikációs hármás kével.....	4-—	4-—
Első mélyszántás.....	6-—	6-—
Tavaszi sekély szántás hármás kével.....	4-—	4-—
Fogasolás és töviselés.....	2-—	2-—
Vonalozás.....	-80	—
Vetés.....	120	120
Vetőmag.....	120	3-—
Első kapálás fögafattal.....	1-—	—
Első kapálás kézzel 3 napszám	2-40	—
Második kapálás fögafattal.....	1-—	—
Harmadik kapálás fögafattal.....	120	—
Harmadik kapálás kézzel 4 nap- szám.....	4-—	—
Negyedik kapálás fögafattal.....	150	—
Falfutás 2 napszám.....	2-—	—
Törés és szárfutás.....	3-—	—
Terméshetakarítás.....	250	125
Szárbehordás.....	3-—	3-—
Részes munkáért kiadott 4+4-részes 20 q. csövesertényre 4*60 K.....	—	23-46
Összes	4560	4791

Terméseredmény.

	Majorságok kezelt Putyi köz. koronák	Részes kezelt magyar magyar
Csovéstényr kat. holdan- ként.....	1324	2970 2030
Értékesítve q. 4*60 koronán.....	55144	138 62 93 84
Levona a költségekhez.....	4560	4560 4791
Marad kat. holdanként koronáknál.....	102 84	91 02 45 93

Még nagyobb volna a különbség a Putyi kukoricza javára, ha nem vittm csöves, hanem mint szemeskukoricát vettem volna fel, amennyiben törés és betakarításnál, mely munkák az idén a Putyi kukoricánál szept. 8-ra már teljesen készen voltak, a próbát lemozsoló Putyi kukoricza 75% szemet adott az az már olyan száraz és kemény, hogy azonnal darálni lehet, míg a három héttel később tört magyar kukoricza nem adott csak 66%-ot a nincs oly száraz korántsem, mint a Putyi. Tavaszra a különbség valószínű még nagyobb lesz; a magyar kukoricza őszel lemozsalva tavasszal mint szemes ennek 57—60%-át szokta adni, a Putyi valószínű — még nem próbáltam — jóval többet ad.

A költségek felszámításánál én teljesen az általam fizetett munkabéreket vettem irányadó. Olcsó a termés letakarítása, mi abban léli magyarázatát, hogy miután itt mindenki kései kukoricát termesz, ezért szept. elején a napzamos népek egy részén az idén semmi munkája nincs, így azután általában később kezdnek vándorolni a törésre, holdanként 8 koronáért.

A törést úgy végeztem, hogy minden 5—7 tagból álló munkáscsoportnak adok két holdat törni, mely két hold területnek a közepén végig legelőször letörnek egy körülbelül 2—3 öl széles csíkot. A megosztva letört csöveket ezen csík szélén ledobálják rakásokra s ha ez készen van, levágják a kéveket hódának területéről a szántás is. Amint ilyen utó kézen van, azonnal adok ígát s a letakarított utó végighúztó szekére a földre ledobált csöveket felrakják, ennek megtörténte után veszi csak kezdetét a rendes törés.

Minden munkáscsoport részére adok 2—2 szekéret s ezeket a már letakarított utra állított fel, a munkások levágják a kéveket magunkkal vagy kosarral s ebbe gyűjtik a megosztva letört csöveket s ezzel hordják a szekérről; az esetleges hibás, gyenge, vagy feregrongált csöveket a földre dobálják rakásokra, ahonnan utólag hordhatnak el. A felállított szekerekből előbb mindig csak az egyiket töltik meg, ha megértették, azt elhúzzom s mag s bent jár a görnél rendelték véget, az alatt megtöltik a másikat s így felváltva járnak

a szekerek. Igavonó jószág természetesen csak egy szekérek kell, amelyek után van, sőt ha közel van a göré, két munkáscsoportot is elhordja egy iga a kukoricát, különösen akkor, ha van annyi szekér, hogy a görél sem kell várni a letakarásra, hanem a tell szekerekből mindjárt át lehet fogni készen álló üresbe.

Természetes, hogy vigyáznai kell nagyon a munkásokra s a szár levágását csak akkor lehet nekik megengedni, ha már jól utána néztünk, hogy a csövek csakugyan le vannak-e mind törve, de még a kupokba rakott szánt is jó átérteni, mert bizony azt is megteszik, hogy a kukorica részére rakott csövek közt be a betölt csak úgy az összekötetlen fel-
tárgatva a levigolt szár.

A lymdonok majorságon és részébe munkált kukoricáz természetesen s ennek alapján a pénzbeli eredmények között tehát a különbség igen nagy, kisebbé teheti ugyan azt a nagobb napszám, de még akkor is elég nagy marad s ha éven különbségek hozzá-számláljuk meg azt az előnyt, hogy a majorságon munkált után tiszta gyommentes földet kapunk, akkor nagyon is indokolt a kukoricáz így s nem részbe munkáltatni.

Majorságon Putyi kukoricáz természetbe, még azt a nagyon is lényeges előnyt is biztosíthatjuk magunknak, hogy a még bővebb termés mellett a kukorica földje már szeptember elején teljesen szabad, lehet szántani.

A korábban fejlődő, így tehát a Putyi kukoricázán is a természetés, különösen az Alföld szélsőségek között ingadozó időjárása mellett biztosabbnak is tartom, mint a későbbi kukoricázék és pedig azért, mert itt az Alföld dél részén, mint az évek óta tapasztalom, az igezi után még az az az rendesen együtt megkezdő huzamos szárazság július első hetével szokott megkezdődni. Ezen időben a Putyi kukoricza már teljesen csöves, sőt a szemek is meglehetősen ki vannak fejlődve, így a huzamos szárazság következik is, ennek már nem árt annyit, mint a kései kukoricázéknak, melyek még csak akkor kezdenek kötni.

Ezek után hátrán elmondhatjuk, hogy a Putyi kukoricza szemben a közönséges magyarokkal sokkal jobb, úgy természetosan, mint korai-ságánál fogva. Igen szeretem volna, ha az én kedvenc kukoriczamat összehasonlíthatom volna más korai félésekkel, de tekintve azt, hogy ezen kukoricáz nem régen ismerem s előfigyelésem sem engedte ez idén, hogy erre több idő fordítsak, későbbre tartom fent, hogy ezt összehasonlítsam s az eredményről beszámoljak.

Most csak annyit, hogy azt hiszem meggyőzően adtam elő miert s mennyiben lehet a „Putyi” az én kedvenc kukoriczám.

Lobinszky Ernő.

ÜZEMTAN.

Rovarteszét: Henach Árpád.

A tenhészetek jóvedelmöz-ségéről.

„Közlekek” folyó évi 31. számában közzétett felhívás folytán szerény tapasztalataimnál szintén hozzájárulni óhajtok a részemről nagyon szükségesnek tartott eszmécserezhöz.

A gazdaságban az egyes üzletágak jóvedelmözésének megállapítása, valamint annak helyes előirányzása a legnehezebb feladatok egyike, mert a gazdaság nagyon sok részben ismeretlenül részben kétes tényezőkkel számolnia és ezeket sok körültekintéssel, saját gazdasági viszonyaihoz alkalmazkodva meghatározni és felhasználnia. Még a jóvedelmözéskiszámítás aránylag könnyebb dolog, mert a helyes rendszerű és pontos előírás mellett, a számvitelhez értő gazda elég biztonságos dologhoz, de már a helyes előirányzatok és ezzel egy jó üzemtvan megállapításához a

számviteli ismerete nem elegendő; ide erős, mondatiandó való született kombináló tehetség kívánthat; ami sajnos, általában a magyar gazdaság leggyengébb oldala. A zsidó gazdaságnak ez meg van, és ez — szorgalom és lakar-kosságtól eltekintve — boldogulnak leg több tényezője.

Véletlenül teheségről lévén szó, természetesen, hogy a meglévő tovább fejleszteni igen is lehetséges, de ezt valakibe úgy beleoktanni nem. Ezen üzleti élelmesség bizonyos mérvét mégis minden gazdaság fölteleznünk kell, és ennek fejlődéséhez saját ismeretével hozzájárulni, minden ahhoz értő gazdaság ugyanolyan a magyar társadalm iránti erkölcsi kötelesség.

Manapság, hogy az értéles verseny mind inkább a berterjes gazdálkodás üzeme kinyúl, a tejgazdálkodás mindnagobb tért foglal. A régi rendszerű gulya-és juhtenyésztés jóvedelmözésére a legtöbb helyen már rég megszűnt; a sertés-, szarvasmarha-és juhtenyésztés ma már jobbra, csak a tejtermelés és a húzallással kapcsolatban fizeti ki magát.

Foglalkozunk az alkalmammal a tejtermelésre alapított tehénüzettel. Ez lehet tisztán üzleti vállalkozás, azonban a friss fejtehetőnek úgy vásároltatnak be és elapaszatás után felhizaltatnak, vagy pedig nyitással elkövetkező, azonban a fejőállományt maga a gazda nevelti. Vigyük először az utóbbi sorra.

Mint minden jóvedelmi előirányzatban, itt is a fődolgo, hogy a gazda számszerűsítisan a valóságban, általában jó, vagy azt leg-alább is megközelítse. Üzemkövetgeti a tényleges termelési árának, jóvedelmét pedig az általában elérhető értékesítési viszonyoknak megfelelően számítja fel. A közléndő jóvedelmi előirányzat a kezelésem alatt álló tehénüzetben tényleg elért eredményekre támaszkodik, az előirányzat néhségei tehát itt lényegesen csökkentek.

Előrebocsátom, hogy nagyon gazdaságokban tényleges kérszempóvedelem, az állattenyésztés bármely ágból, csak a legtrikáiban előforduló kedvező körülmények között érhető el. Mert pl. ha a magyar-óvári főcsovegi úrnál mond Bácsban, évente 6 millió liter tejt 450.000 forintért, vagyis literenként 75/100 kért értékesít, az kivételesen kedvező állapot. Budapestban a központi tejszarnokban, a szállítási, edény és értékesítési költségek levonása után mi csak 5 krral értékesíthetjük. Külömben is az állattenyésztés jóvedelmözéséget nem annyira a kérszempó jóvedelmi eredményekben, mint inkább a gazdaság saját termelte takarmányok értékesítése, vagy pedig a trágyatermelési költségekben fejezhetjük ki.

A gazdasági üzem jóvedelmének főtenyezői 1. a tulajdonképeni mezőgazdaság, 2. az egyes állattenyésztési, 3. a gazdasági mellékiparok. A legtöbb gazdaságban csak a két első tényező szerepel és ezek a kéttől kiváltott rendszerének megfelelő leszámolásai viszonyokban állanak. Maga a számviteli azért lehet egyszerű is, sőt a gazdasági könyvtelenti kivánatos, hogy minél egyszerűbb és könnyebben áttekinthető legyen.

Természetes, hogy az egyszerűség ezen előnye kellene alkalmazkodnia a jóvedelmi előirányzatnak is. Pedig a dolog maga eléggé bonyodalmas; egyszerű, míg a kérszempóval dolgozik, bonyolódott, ha a gazdaság természeyeni tényezőitől, van szó és itt a gazda nehez feladata, a gazdasági előszámítás.

A tenhészetek üzemeiben a fő bevételi források a tenhészet, 2. állat értékesítésből befolyó kérszempóvedelem és 3. a trágya-érték. A kiadások csoportosítása: 1. kérszempó kiadások, 2. úkelemek, 3. a mezőgazdaság által szolgáltatott anyagok és munkae-értéke. Mindkettőnél az első 1—2 könnyen kiszámítható kérszempó telít rovatba esik; a 3—3 létező kezdődő a gazda üzemi értémet erősen igénybe vevő nehezebb számítás.

Természetes, hogy a jövedelmi előirányzatnak nem egy állat, hanem az összes állomány termelési képességein és üzemköltégein kell alapulnia. Hogy a legtöbb gazdának ilyen fajta számításai:

1 telen évi tejhozama 2000 liter,	100 frt.
á 5 kr.	500 frt.
1 db 4 hetes borjú ára	20 frt.
bevetél	120 frt.
Kiadás 10 q. abrak á 450 frt.	45 frt.
24 q. széna, á 1 frt 50 kr.	36 frt.
kiadás	81 frt.

Jövedelem 1 db telen után 39 forint, melyen helytelen, kitűnik az alábbiakból. A kezelemen alatt álló borzderes (mnháll), schwizsi és montunum) tenésztését állandó létszáma 60 darab. Évi tejhozama ma 2300 liter (1898-ban 1400, 1899-ben 1900, 1900-ban 2200 liter). Ennek fenttársához szükséges jószágállomány:

60 db fejős telen; évenként 10 db mustra,	2 db dög,
14 db 3 éves előhási úszó; évenként 1 db mustra, 1 db dög,	16 db 2 éves előhási úszó; évenként 1 db mustra, 1 db dög,
18 db választott úszó; évenként 1 db mustra, 1 dög,	2 db hágbika; évenként 1 db mustra,
2 db 1 éves bika; évenként 1 db mustra,	3 db választott bika; évenként 1 db dög.

A telenek évi borjuszaporlata az erélyes mustrádalmnak megfelelően 85% = 50 db.

Ebből tenyésztésre marad 18 + 3 = 21 db, elhullás 4 db, eladás levágásra 25 db. Ezek alapján a jövedelmi előirányzat:

Kézpénzbevetél:

60 db telen után tejhozama á 2 00 l á 5 kr.	forint
10 db hiatal mustra telen á 125 frt.	1250
5 db egyéb növendékmarha á 100 frt.	500
25 db szapos borjú á 20 frt.	500
Börök stb.	600
Összes	3900

Kézpénzkiadás:

1. Tökékmart 10,000 frt., istállókamat és üllészet 7 1/2% = 750 frt.	1240
60 telen értéke á 125 frt. = 7500 frt.	7500
55 növendékmarha értéke á 100 frt. = 5500 frt.	5500
összesen 13,000 frt. á 5% 650 frt., összesen 14000 forint.	
2. Személyzet:	
1 tehenszaga évi fizetése 300 frt.	300
4 telenek évi fizetése	800
1 gulyás évi fizetése	150
Összesen 1250 frt.	

3. Abrak:

200 nagra:	
60 tehénnek á 2 kg. = 240 q. korpá á 450 frt. = 1080 frt.	1080
60 tehénnek á 1 1/2 kg. = 90 q. olajpalcica á 3 frt. = 360 frt.	360
10 szapos borjúnak á 1 1/2 kg. = 10 q. rab á 450 frt. = 4500 frt.	4500
25 bika és úszónak á 1/2 kg. = 3750 q. korpá. = 1700 frt.	1700
25 bika és úszónak á 3/4 kg. = 3750 q. zab. = 1700 frt.	1700
Összesen 1915 frt.	

4. Szé, villágás és csorolás	360
6. Gazdaság úllásánál 1 Wfogat 1 évre	750
6. Legelőhét 115 db szalma á 5 frt.	575
Összes kézpénzkiadás 6150 frt.	

A gazdaság által szolgáltatott takarmányok értékesítésre marad 2850 frt.

A felhasznált takarmány mennyisége:

magyar	Hépa	Szén	Szabha	Állom
200 60 tehénnek á 12, 6, 10 q.	1444	722	722	1200
165 60 tehénnek á 6 - 8	8	594	594	594
200 55 növendéknek á 6, 6, 6	6	960	960	960
165 55 növendéknek á 2 - 4	4	274	274	548
Összeg 2100 2250 1400 3000				

És itt kezdődik a tervezet. Ha azt akarjuk ugyanis megtudni, hogy miként értékesítette a gazdaság által termeszett takarmányok, úgy a trágya értéket kell fölvennünk

kézpénz értékben. Persze, hogy az megint a gazdaság helyi viszonyaitól és a trágya kezeléstől függ. Jól készült félerett trágya métermaszáját a mezőgazdaság nálunk 20-40 krajvალ értékesíti. Némely gazda erre nem dand, hogy ennyi árban ugyanis megvehetné a igaz, esetleg megaphatná korlátozott mennyiségben. De ezt is kell szállítani, és ha most már a legközelebbi faluban megveheték egy kocsi terü — mondjuk 8 mm. trágyát — 1 frt 60 kr.-ért, úgy naponta 2 forduló számbla, 16 mm. trágya 3 frt 20 kr. és egy lófogat 2 frt 50 kr., egvtt tehát 5 frt 70 krba, egy mm. trágya pedig 36 krba kerül; egy holdra 150 mm. számla 1 hold trágyázási költsége 54 frt. Saját trágyának használatáig pedig 1 fofogatra 6 forduló számbla, 48 mm. trágya értéke á 20 kr. = 9 frt 60 kr. + 2 frt 50 kr. fuvar, mindössze 12 frt 10 kr., egy mm. ára 25 kr. 1 hold trágyázási költsége pedig 37 frt 50 kr.; tehát a legolcsóbb trágyavételtem is kb. 16 frt holdankénti különbözet mutatkozik.

Számítsuk mégis a trágyát a legkisebb 20 kros értékesítés árban. Az összes tehenszoból várható trágyamennyiség:

= 1900 q. abrak + 3600 q. széna és szalma á 85% és 2100 q. répa á 15% = 4140 q. takarmány szárazanyag:	
Trágyatermelés 4140 q. takarmány szárazanyag után X 2	8280 q.
Trágyatermelés 3000 q. alom után X 35	10500 q.
Összesen 18800 q.	

és ennek névértéke á 20 kr. = 3760 frt.

Ezek után tehenszobából jövedelmileg:

Trágyaértékesítés	2850 frt.
együtt...	3760 frt.
ebből levonva 2100 mm. répa árba á 40 kr.	840
Marad 2250 q. széna és 4400 q. szalma, együtt tehát 4450 mm. szénáértékű takarmány értékesítésére	5770 frt.
1 mm. szénáérték tehát körülbelül 1 frt 30 krral értékesíthető.	

Amde ezen 4450 mm. széná értékű takarmányból 4400 mm. csakis a gazdaságban értékesíthető szalma és polyva. Ha most ezek eladási árat tekintjük:

á 2250 mm. széna ára á 180 frt	3930 frt.
á 4440 mm. szalma ára á 45 kr.	2180 frt.
Összesen 6110 frt.	

A tehenszob vesztésege volt tehát 340 frt.

Csakogy itt merül fel a második kombináció; a tehenszob a gazdasággal leszámított viszonyban van; a gazdaság a tehenszobát csak a teljeses takarmánytermesztési árat számíthatja föl, mert hiszen a mi e fölött van, az már *tiszta jövedelem*. Az ellenpórra tehát itt takarmánytermeszésköltség és ennek alapján trágyatermelési költségeinek a kiszámítása. Egy ilyen számítás később fogok közölni. Egvelőre számítsam alapján fogadjuk el, hogy gazdaságunkban 20 kros trágya és 45 kros szalma értékét számítva, 1 mm. széná termeszési árá 1 frt 30 kr. A trágyatermelési költség tehát:

2250 mm. széna á 1 frt 30 kr.	2925 frt.
4450 mm. szalma á 45 kr.	2180 frt.
Összesen = 5105 frt.	

ebből levonva a tehenszob költségét 840 frt. bevételét

2250 frt.

18800 mm. trágya termelési költsége 2255 frt.

1 mm. trágya termelési árá tehát 12 kr. Ha már mostan 12 krral értékesítjük olyan trágyát, amelyet a gazdaság 20 krral értékesít és ha az 1 frt 30 krral termeszett szénát 1 frt 60 krajval értékesíthetünk, tehenszob üzletemet elég jó eredménnyel záródott-

nak kell tekintenem. Hogy a valóság ezen számításomat miként igazolta, erről a következő sámban.

A tanulmányok fejtegetése folytatását kérjük a nagyon szívesen vennők, ha a gazdaságunk közli, miként többen gazdaságuk üzemi eredményeinek közlése által ezen eszmecseréhez hozzájárulnának.

Rovatvezető.

BAROMFITENYÉSZTÉS.

Rovatvezető: Hreblay Emil.

Milyen viziszármastenyésszünk?

Fontos tudni a gazdának azt, hogy ha viziszármast óhajt tenyészíteni, milyen tenyészanyagot szerezen be. A jó tenyészanyag, mely kereskedelmi szempontból minőségénél fogva is értékebb a közönségesnél, sokkal hamarabb, jobban, kevesebb fáradság és kiadás mellett is nagyobb bevételt biztosít, míg a nem megfelelő tenyészanyag, nem jó választott fajtaival a tenyészés hába ferad, hasznot utána nem lát a legtöbb esetben nemcsak az ó kedvet veszi el a sok balsiker a tenyészéstől, de még ezenkívül rossz hatással van a példa után szívesen induló közelben lakó gazdáira is. Nagy felelősség hárulik tehát arra, aki valamely fajtanak tenyészését ajánlja befelystársainak, mert ezáltal jó vagy rossz befelysteljesít, esetleg egy egész vidék tenyészésének fejlődését vagy ideig-óráig tartó visszacsését.

Sajnos az irkálni kedvelő tenyészők azelőtt, ha drága pénzért külföldről hozattak 1-2 drb nemcs baromfit s felcsaptak „fajbaromfi tenyészőtenékek”, ha az első évben sikerült az új fajtaival a tenyészés, azonnal magasztaló cikkert írtak a sajtóba s kiürölték az ujjafata ezér jó tulajdonságait. Igen ám, de a sok jó tulajdon érvényesülése ugyancsak ez eseteknél függ, nem minden fajta bir oly állandó jó tulajdonságokkal, hogy különböző éghajlat, terep- és gazdasági viszonyok közl egyenlően mindenütt jó érvényesüljön. S így a gazdák, ha meghallgatták a tanácsot, sokszor csalakortak, mert az új fajta bizony nem vált be.

Szerencsére újabb időben Darányi miniszternek oly átható módon megnyilvánult baromfiköztényészési ténykedése a gazdák jóhiszeműségének örökösöké személt felnyitotta s a gazdák ma már akárknyém ismeretlen irkásztanácsonak nem sokat adnak, különösen óvodának, igen helyesen az új fajtaikól.

Ez természetesen is, mert idestova 20 évi folytonos kísérlettel az ujjabnál-ujabb fajtaikkal nemcsak unalmas volt, de sok pénzbe is került, míg az eredmény semmivel egyenlő lett.

Midőn tehát valaki egy bizonyos fajta általános érvényben az egvárságra és a gazdaság eredményességére kizárólag helyezze magát, éppen nem hisz feleslegesen vesz magára. Ily nagy felelősséget vetl magára a földmívelési ügyi kormány, midőn 1898-ban a baromfiköztényészési irány megállapításakor kimondotta, hogy hazánkban a viziszármastenyésztésre a ludnak kizárólag az *emdeni* luda, a kacsának a *pekingi* kacsája ajánlja és csak ezeknek hímjeit fogja esere utján egyes községek baromfitenyésző gazdáik közl, ugyanannál közönséges hím bevónása mellett kiadati.

Ezen határozott, minden kapkodást, tétovázást nélkülöző pontos határozatnak rövid három év alatt is feltűnő hatása lett. A viziszármások alapanyagaként ajánlja és csak tiszta fehér tollú, a színtiszta fehér tollú emdeni gunzók és pékingi gácsérok után származott utódok oly szépen, oly nagyok lettek, hogy sok esetben alig voltak megkülönböztethető a telivér apállatoktól. A gazdálközségek legszélesebb rétegeiben vonzó példa lett

az ily jól sikerült tenyésztés s az első keresztelés utódok drága pénzen szétkapkodták a tenyészanyagot helyesen kiválogaták, a sok tarka-barna tollú lud, kacsá rövideen elköltözték ezen árnyékvilágból s a tolla miatt már is sokkal értékesebb tiszta fehér tollú tenyészanyag lett ur a baromifudvarban.

Ezen iránynak országos haszna és a baromfi-jövedelmességére hatása van és a jövőben még nagyobb lesz.

Elképzelhetjük könnyen, hogy ha tudjuk azt, hogy baromfi-tenyésztés teremtéknek fölösleg néhány nagykereskedő kezébe kerül össze, kik azt külföldre szállítják, az ottani fogyasztó piacok keresletének kielégítésére.

Ezen kereskedők a legjobb és legilletékesebb hirdetői voltak és lesznek a mi baromfiainknak, mert ők vannak azon helyzetben, megítélni azt, amit vesznek s ők érzik a vevő közönség előszeretettel vagy idegenkedést azon áru iránt, melyet innen piacra visznek. Ez-elő bizony sok, tul sok volt a panasz, hogy az ár, a mi itt kezdik kőni öszenyülni, igen magas, igen különösök s épen ezért nem képez egyenletes áru, nagy tömegben nem érkeztethető ily áru a külföldön, mint azon országok terménye, melyek már régen hoztak helyes irányelveket a baromfi-tenyésztés országos intézményeibe.

Két év múlva, 1909 év őszén azonban a baromfi-nagykereskedők a vizsárrnyások minőségére felül megkérdeztek, mire azt a megválaszt kaptam, hogy egyes vidékek lúd-és kacsá-állománya feltűnően javult, színe fehér, teste nagyobb, szóval ily szép egyenletes, hogy arra a vidékre még egyszer anyai bevásárlókúlditék s minden darab baromfi 50—80 fillérről drágábban fizetnek, csakohy minél nagyobb tömegben vásárolhassák össze, mert ez az, amit a külföldi kereset is keres; egyenletes minőségű, nagyobb testű baromfi.

Megkérdeztem tőlük, hogy mely vidékek azok s akkor tört ki ez, hogy ezen vidéken kezdette meg Darányi miniszter a nemes vizsárrnyások himnejek köztását.

Azóta az eredmény még feltűnőbb, még szebb lett s el fog érkezni az az idő is, midőn az ország minden részében tenyészett vizsárrnyások tiszta fehér tollúak és nagyobb testűek lesznek; a hova-tovább nagyobb közben ezek között nemes hímek keresztetése folytán.

A gazdaközönségnek ajánlunk tehát, hogy udvarán ne tartson, ne tőrjön meg soha tarka lúd, vagy tarka kacsa. Ezeket selejtezze ki, a fehér tollú magyar lúdakkól és kacsakból pedig valogassa ki a legnagyobb testűeket, esetleg szevezzen emelni gumárlat, illetve pekingsi gacsalról nemesített nagyobb testű és tiszta főtollú nemesített gacsalat. Az ily összeállított törzsek utódjaira ismét egy új nemesített és talán nagyobb testű hím következően, mely végre a 3—4-ik évben a már meglehetősen fejlesztett utódokra vehetünk telvér hímeket is.

Ezt szután 3—4 évig használhatjuk, mely idő után ismét keresztetést, de nagyobb testű főhímert hímek kell alkalmazni.

Az ily eljárás mellett nemcsak sok, de termékeny tojásokat is nyerünk, kiket állatok, erők, egészségesekek lesznek és könnyen felnevelhetők.

Ezt kövess minden gazdasszony hazánkban, ne hallgasson az ismeretlen fajták dicsőretére, különösen ha csak nem tiszta fehér tollúak.

Egyirányú országos tenyészési eljárással baromfi-termékeinket a világ legelsőrangú piaci cizkivé emelhetjük és ezt kell elérnünk, hogy magunkon segítsünk, gazdasági bevételünket fokozzuk.

GAZDASÁGI GÉPÉSZET.

Rovatvezető: Ifj. Sporzon Fül.

Gőzsztántás gazdasági lokomotívval.

Tekintetes Szerkesztőség!

Szomszéd községemben három kisbirtokos összeállított és egy pár év előt beszerzett egy magyar államvasúti 8 HP. magánjárót és 8-as csapart.

A gárműrajzok ők bérért csopelnek. Mit részletfőzetére vételet a gép s a már igen megszopordított csopelgárműrajtunk mit keresünk nem nagy, ők régóta spekulálnak, hogy valami keresethez juthatának, illetve, hogy gépeket használnak kihaználhaták. A gépet, mit uti-mozdony, teherhordásra használni itti állig lehet, mert bár vonóképesége tapaszkodtatva szerint — igen nagy, a sok gyenge hid az akadályozza. Ipari célzatra a nincs alkalom, fatűrészésre sem igen, a mihez különben egy gáterfűrészes beszerzése azért is csak bizonylatlan befektetés. Így az idén nálam csopelvélen, én ajánlottam, hogy kisérletileg válasszát. Amerikai példa után indulva, két Clayton & Shuttleworth-féle, nehezebb fajta hármas-ekét akasztottunk utána s daczára a römleges száraz s igen nehéz talajnak (még pedig két-éves heratár) a szántás igen jól ment s $\frac{3}{4}$ öl selejta eltűzése mellett 4—5 kcs magyar holdat (1100 öl) szántottunk fel, folyton körbe járvá, 20—22 cm. mélyen. A még szűz földemben előforduló tuskó azonban (három ekéj árnyal) megtanított, hogy e kísérletből elég ennyi.

Ezen kísérlet azonban megtanított, hogy egy ily nehéz gép — daczára hogy körülbelül 30 loerőt bír kifejténi, igen sok erőt elpazarol a saját súlyának tovaomozására, eltekinve attól, hogy a földet a járókerekek ily öszenyomják; (ami e szárazságnak ugyan nem volt baj, sőt előnyre ismét az öszenyomott, illetve öszenyomott föld az eke mögött porhanyosabb volt, mint a nem öszenyomott, mely igen darabos, hantos maradt, — igen, de ha csak kissé nyirkos, akkor éppen káros az a nyomás — s a lazább talajon nehezebben bír a hátulsi járókerék kapaszkodni. Így tehát sokkal célszerűbb lenne a géppel úgy szánthatni, hogy az, az uton helyben állva, ide-oda húzva egy balanc-ekekt. Össze is terveztünk az egyik rész tulajdonossal, a ki maga igyres géprek egy módot, mely szerint ezen magánjárót némileg átalakítsa, mint egy mozdonyos gőz-ekét használhatók. A kérdés már most ez, hogy feltéve, hogy a gép kb. 30 loerőt ki bír fejténi, hogy egy két-vagy három-válas balanc-eke, mely legfeljebb 25—25 cm. mélyen szánt, elbírt-e mit ellentétlást gyakorolni egy ily eke, illetve hány loerőt kell ahhoz. Két hármas-ekét (hátré 6 (hat) drb szántó ekéjejét) maga után vontatva, nehéz talajon elbírt, én azt hiszem tehát, hogy álló-helyből még nagyobb erőt fejthetne ki.

Mily átméretű acélsodrony-kötél kell ily-ekéknél felvezetéshez és mily annak után-ekénti áru, illetve fölymérete?

Sack R. gőz-ekéinek leírásában találtam egy balanc-ekét, (10—11. ábra), ezt azonban nehezelem.

Mibe kerül egy ily eke? — Nem alkalmasabb-e Sack R. árjegyzékének 71. oldalán ábrázolt, kettős billenő-eke? Ezen kérdésekre kérem szives elválasztásukat! Nagyon szeretném, ha némileg hozzájárulhatók, hogy hárterem megoszorult ember némi keresethez juthatna s esetleg nekünk is lenne belőle hasznunk (mert igen nehezen törlesztik kötelezettei-geikeit).

És alkalommal érdekességből említen, hogy említett gépész egy tökéletesen bevált, saját szerkesztésű szalmatölvesi berendezést alkalmazott a magánjárón, és pl. nálam az egész

csopelés, sőt egy-két nap (amíg erőnk nem volt), a szántás alatt is, tisztán czókiszárral tisztultunk s pompásan lehetett nemcsak gőzt fejleszteni, de tartani is.

Ez alkalommal eszembe jut a Parmler-féle lokomotív s annak használhatósága. Sporzon után érdekes cikketben igen helyesen mondja, hogy Parmler gépejelenegek alkájában hazai viszonyunknak nem felelne meg, s célszerűbb lenne azt petróleum, benzín, vagy efféle robbanógázok által hajtott motorral ellátni. — Tökéletesen osztom nézetét; de gondolom még csak, hogy van egy Parmler-rendszeri (szűz járó dobbal elvezetett) csopelgárműrajtunk (módjára 14 loerűjű s Parmler módja szerint szántók vele: nem pazarolok így is erőt, midőn a gép, az utána akasztott ekeken kivül, a maga súlyát is kénytelen továbbmozdítani? Mindenesetre, ha a ugyanezen motor, mondjuk: Parmler benzín-motor a Fowler-rendszer (esetleg kétpéprrendszer) szerint dolgoztatna, nem nyertemnek már az ily is, azonkívül, hogy az a gép, amely nem buzza az ékét, ezen idő alatt nem fogyaszt benzint? Hisz azért is nem gazdaságos a gézek, mert fűtve lesz mind a kettős s a gőzfejlesztés, felűtés, pihenés, deelés, s ha éjél nem szándótk, igen sok tüzelőanyag-elvűsége eltekinve attól, hogy a gézeképek csak 15%²-át használják ki a tüzelőanyagban rejlő hálórának.

Nem lenne-e célszerű (amint Sporzon után én igen helyesen figyelmezteti) a hazai gépgyárakak, vagy Parmler-rendszerű benzín-motor szerkesztési, mely egyszerűsdim a Fowler-féle rendszer szerint szánthata (hisz Parmler a gőzlokomotívjal is teszi azt az egy gép-rendszer szerint) s *acrotulán használhatók* azt ávarozásra, hordásra, csopelés, őrlésre, villamvilágításra, stb. stb.? — Hisz a széles járóberéget vízzel meg lehetne tölteni, ha arról van szó, a gépet nehezebb tenni, ne-hogy a billenő-eke elmozdítsa helyéből s így a különféle munkánál adhaezőjait változtatjuk; mert azadhozás és gabonafuvarozáshoz különféle adhaező kellene.

Ertesítessem szerint a Ganz-gyár foglalkozik-e a magyar gazdasági gépek (Igaz-e?)

Szives válaszukat kérve s azt előre is hála-land megköszönöm, vagyok, teljes tisztelettel!

Paikert Henrik,
földbírókoc.

Paikert H. urnak a „Közlelek” szerkesztőségéhez intézett és a gőzsztántásra vonatkozó rendkívül érdekes levele a következő megfogalmazásban vannak.

Mint az már több ízben megjegyeztem a „Közlelek” használatja egy most is csak azon nézetemnek adhatok kifejezést, hogy a gőzgépek valódi direkt szántást (lokomotív után akasztott ekével) a mai u. n. magánjáró gazdasági lokomotívokkal megoldani nem sikerül. Ezt kizárja egyrészt a gépek nagy önsúlya, mely nedves, átázott fölött talajon a gépet teherelenné teszi; másrészt kizárja azt a nagy erővel ékelt csokélyú eredmény s végül a rossz, egyenletes szántás a kerékmunkából az azó kők. Mindezek beismeri P. ur is letelevés s ehhez több hozzáállni valóm nincs.

Nagyon helyesen jő P. ur azon következtetésre, hogy a meglevő gazdasági lokomotív álló helyzetben, a Fowler-rendszer elvén végezze a szántást sodrony-kötéllal. Ezt az elvet a „Közlelek” egyik november havi számában a Deck és Gergely-csoeg által készített és a közönség részére közzétett lokomotív álló szántó sodronykötétdobos lokomotívban láthatja P. ur megvalósítva. Tehát a kérdésében felvetett eszme, a gazdasági lokomotívok gőzsztántóképp gyanánt való felhasználása sodronykötél-átállítással igen kivívott, megvalósítható. A kérdésben felismert körülbelül 30 HP-t kifejtő lokomotív a két vagy három-válas gézekét 20—25 cm. mély szántással — hacsak az kasszót kemény

azagon nem megy — minden különös le-
erőltetés nélkül el fogja huzni. Hisz az
egyres eke 20—25 cm. mély és 27—32 cm.
szélés barizdában négydeciádméterenként
35—50 kg. ellenállással többet rendes körülmé-
nyek közt nem fejt ki, önsúlyját is bele-
számítva. — Ha a két végletet számjuk, akkor
20 cm. mély és 27 cm. széles barizdánál
5+40 db. ellenálló felület keletkezik, mely
35 kg. ellenállással 18700 kg. vonóerőt
teremt; 25 cm. mély és 32 cm. széles bariz-
dánál a 800 db. ellenálló felület 60 kg. erő-
szükséglettel 40000 kg. vonóerőt vesz igénybe.
Az első esetben 1,99, a másodikban 4,26 ló-
erőre van szükség ha az eke másodpercen-
ként 0,8 méter szélességű halad, amit az jó,
nagy lépésű magyar ökrökönl tenyél így is van.
A gézörő tehát 3 ékeztet még 50 kpos ellen-
állással is huzhat majdnem kétszeres gyorsasá-
ggal túlerőltetés nélkül.

Ami az acélsodronyoktól megvalósítást
illeti, legegyszerűbb a rendes gözkekkhez gyár-
tot acélsodronyoktelel használni, melynek
ugyan rendes szabott ára méterenként nincs,
de a napi ár akármily sokronyoktól-gyár-
ban megvethető. Vagy inkább kötéll biztonság-
 szempontból sem ajánlatos.

A Sack R. gözke-árjegyzékében 10. és
11. ábrák alatt jelzett ekek közül a 3 barizás
sulya kb. 1900 kg. ára Budapestesen 25000 ko-
na, a 4 barizás eke sulya 2050 kg. ára
Budapestesen 28000 korona. — Miután ezek Sack
gőzgépeivel mérten lehet készíteni, nem lehet-
len, hogy nehezeek lennének, különösen kö-
télt talajon, a meglevő gazdasági körülmények
bár a hárombarizás eke 25 cm. mélyen —
azt hiszem — el tudná huzni az eke, rendes
körülmények közt.

A Sack R. ekeárjegyzékében levő 209 kg.
sulyu, kétféltű, billenő-eke kevés és gyenge
lenne az illető gözgépeknek. De hisz ott van
a Beck és Gerny'sz gözke-árjegyzékében is
megfele az ilyen átalakított gözgépeknek
megfele ekek gyártását. Azt hiszem, ott lehetne
ilyen czérla szolgáló ekek készíttetni.

Ez válasszon a gőzsztántára vonatko-
zólag.

A mi P. urnak a Parmiter-féle gazdasági
lokomotivra vonatkozó nézetét illeti, ezekre
egyelőre még csak az alábbiakat valósít-
hatom.

A Parmiter-rendszerű gazdasági lokomo-
tiv, azóta, mióta róla a Köztelek hasábjain tár-
gáltam, túl van a próbálgatások stadiumján és
szerény véleményem szerint, a mi viszonyaink-
nak megfelelően átalakítva, a kis-, közép-, sőt
nagyobb birtokoknál használni lehetne hasz-
nos — a mint P. ur egykor huzástól elzár-
velében igen előnyös és találon elvezette —
valóságos „mindenes” gép lenne. — De abban
már nem egészen oszton nézetét, hogy helye-
sebb lenne a Parmiter-géppel is csak úgy do-
gozni, mint a Fowler-rendszerű gőzmozgalmal
kétlokomotivos beosztással. Mert bár az igaz,
hogy a gép, mint maga utat huzza, a huzást
kénytelen önsúlyának tovaszállításra erejének
egy részét felhasználja s így erőt pazarol, de
valjon az így elpazarolt erő ére annyit, mint
a két-gépes rendszer beszerzéséhez szükséges
tökebefektetés? Hisz éppen abban rejlik a Par-
mitter-gépek — mint szántó-gépek — egyik elő-
nye, hogy nem szükséges hozzá külön szántó-
és tápanyag-összekegény beszerzése, hanem
használatuk utána a már megvett eszközök
éppen úgy, mint az igás-állat után! — Ezért
eliesik a befektetési töke szarforítás, az ezal-
tók kamat és amortizáció, mely bizonyára
jóval több, mint a gép önsúlya mozgatózásra
szükséges erő előállítására.

Abban azonban egyetértek P. urnal, hogy
a Parmiter-gép, megfelelően átalakítva be-
trételem- vagy spiritusz-hajtásra, olcsóbban
dolgozza mint a gőzgép. Különösen pedig a
spiritusz, a szesz, melyet a gazda maga állít-
hat elő, mint fűtőanyag a Parmiter-lokomotiv
valóságos kész nyereség, biztos, nagy nyereség

lenne a gazdákra nézve. Az 1902. évi pozsonyi
mezőgazdasági országos kiállítás úgy lehet
folyva bizonyították fogja szolgáltatni annak,
hogy a szesz mint motorikus hajtó-erő egyen-
értékű akár a petrolin, akár a benzinnel. S ha
— aminek be kell következnie — a szesznek
ipari és motorikus czélokra való felhasználása
a szeszadó méltányos minimuma való használ-
tásáért életbe lép, akkor a gazda a szesz-
hajtás átalakított Parmiter-rendszerű gazdasági
lokomotiv olyan hasznos gépet nyert, mint
az eke, vetőgép vagy cséplőgép.

A Parmiter-lokomotivnak hazai viszonyaink
szerint való átalakítása egyáltalán nem okoz
új technikai nehézségeket, melyeket le ne le-
hetne győzni. S ha akadna Magyarországon
gázr, mely ezzel a kérdéssel komolyan foglalkoz-
na, a kezeléssel nehézségétől nem riadna
vissza, egyaránt jó szolgálatot tenne és nyere-
ségét megtenné egy Magyarországi gazdák-össze-
ségnek mint önmagának.

A Gantz-gázr, mely új technikai beren-
desítésével, mint rendelkezésére álló nagy appar-
átusával és tökélel méltán hivatna lenne
ily eszmék kivételre, eleinte ugyan mutatott
némi érdeklődést a dolgot iránt, de legújabb-
ban hivalkozva az ipari pangást, elejtette az
eszmét.

Élég sajnos, hogy mindentelbe haszna-
zatlan, értéktelen gazdasági gépek behozata-
lára szászerek mennék ki a külföldre, de egy
jónak isgérkező, lithon nagyon is hiányzó gép
iránt így könnyű tapasztalható.

Ezzel azonban koránissem a Parmiter-gép
eszméj megvalósítása. Sőt ellenkezőleg éppen
ezen az uton hívom fel a gazdák-összeget,
adjon nek véleményét: van-e szükség a magyar
gazdának egy olyan gépre, mely szánt és juva-
roz egyaránt, melynek használata esetén igá-
állatjai létszámát jelentékenyen csökkentheti s
azok helyett hasznellátást tarthat? Ha nincs,
akkor a Parmiter-gép, ha van — ha ma-
gyar gazdák akarják

így. Szponz Pál,

a debreceni m. kir. gázr. tanintézet
rendes tanára.

LEVÉLSZEKRÉNY.

Kérdés.

628. kérdés. Magyar fajta mustra hízó-
ökröknek 1000 kg. elősúlyra adtam az I-sc
időszakban: Takarmányrétap 60 kg. Zabos-
bükkönyösszét 15 kg. Buzapolyát 5 kg. Tengeri
áró 2 kg. Repceporog 2 kg. Az eredmény
nem volt kielégítő. Miként változtassam
a takarmányt és hogyan tartsam az ökröket a
II-ik és III-ik időszakban, hogy jó eredményt
érjek el. A tengeri ára (450 forint) 9 korona,
Az olajpogácsát 11—12 korona. P. B.

629. kérdés. Száz darab harmadéves
ürü-juhot kívánok hizálni. Ez ürük páronként
súlyos 60—65 kg. és éppen azért
gondoltam megbizlatásukra, nehogy a télén át
a szük takarmányviszony miatt leromoljanak.
Rendelezem kukorica, ocsu, répa, rétszénna
és II. kaszálusa kisse megvénült herével, hogy
mikor és miként fizeték ki magd legjobban az
ürük hizálása és miként kezdjem, folytassam
és végezzem az etetésüket. Galatista.

630. kérdés. Kijáró 1/4 éves malacok és
kijáró 3 éves miskoldok kocskát feljavítására
van szó. Most etetek naponta egyszer reggel,
2 kg. I. rendű ösvestengerit a malacokkal és
4 kg. a kocskákkal. Kérdem nem volna-e jobb
ezen előeség inkább este adni, vagy szükséges-
e azokat naponta kétszer etetni? Nagyobb
malacok a sulyaportékára és a példány reggel
tengerit, este répat kapnának, vagy megfor-
dítva? Megjegyzem, hogy legelőjük elég jó?
D. S.

631. kérdés. Birtokomat ez évben vet-
tem. A mult hóban a B. A. Armentisöt társu-
lat neki állt s az én birtokomboz tartozó

körülbelül 5 kat. hold területen gátat épített.
Én látván, hogy az a terület új telkönyv
m. kat. birtokbéli egy a nevemen áll,
tilakoztam az ellen, mert előadás ellen, s egy
beadványban a főszoigabíróhivataltól a munka
azonnali beszüneteltését kértem. Most kaptam
meg a választ, amelyben kéresemmel oluasi-
tanak, mivel az illető ár. társulat igazolni
tudja, hogy az a terület az örökigazóknál (kinek
utódlói) megvettem a birtokot 15 év előtt ki
lett sajátítsa s a vételár is kifizettetett neki,
csak hogy elfeledték azt a társulat telkönyv
átrírati. Kérdem: lehetséges-e, hogy ez alap-
on a jelzett, nevemen álló s megvett terület
létlen bírói uton elvehetik, s mint mondják,
enemet kártérítéssel az előadhoz utasítsanak.

K. P.

632. kérdés. 20 drb fehérr jámos-ökröt
szándékozom december 1-től márczius, 1-ig
terjedőleg kijavítani. Rendelkeznék-e ill. kb.
500—600 m. répa; zab- és arpaszalma, zab-
palya, közepesminőségű széna, továbbá buza-
erdep és tengeri. A tengerit ösvéddaralással
önajtom örölni. Gőzfűvelésű kézilékekkel
rendeleznék. Kérem a fentiek figyelembe ve-
tével a helyes takarmányozási arányt vélem
közölni.

633. kérdés. Általánosan elterjedt nézet
szerint a szőlőkben termelt borok, nem tar-
thatók egy évől tovább és saját tapasztalataim
is e mellett szólnak. Már most az a kérdés,
milyen kezelés mellett lehetne ezen borokat
legelőbb is 2—3 évig eltartani. Az itteni talaj:
kanyargó homok. A fajta: fekete kankarda, dinka
stb. A must szokortartási: Pillitz 18—18%.
A termés átlaga 10 pl. m. holdanként.

N. E.

634. kérdés. Szüretelőskor borom egy része
egy olyan kölesbőrhöz kerül, melyben
azóllott a tulajdonosnál szesz állott. A lefejtés-
nél jelen kellenelléni tapasztaltam, hogy ezen
borok erősen kellemetlenül szagolnak, sőt
szives tanácsát, arra nézve: miként szabadhat-
nék meg boromat ezen kellemetlen szagtól?
Egyelőre faszennel helyeztem az illető horbóba,
V. Sz. J.

635. kérdés. Baromfiállományunkban egy
állatam nem ismert betegséggel fel, melyben
egy a ludak, a káppanok rohamosan
dőlnek le a baromfiállományból. A betegsé-
jel nem mutatkozik, csak azt vesszük észre,
hogy meggrózdók a következő perczben már
megdőlők.

Felbontások azt tapasztaltam, hogy az
elhiült állat zuzátja 2 ökönyi nagyságra meg
van dagadva s ugyiszint az epe is dagadt,
a két pedig meg van fektetve. Kérem a beteg-
ség okát s az ellene való védekezést tudni
velem.

Felelet.

Csekély gyarapodás a hizálással. (Fele-
let a 628 sz. kérdésnek.) A hizálással gyakran
ésszerűbb, mint a szarvasok hizálása, mert
mennyival tartott marha létszám razzul gyar-
odik. Használó este kétszer a jelen kérdésnek
is tárgyát, mert hogy az állatok elégtelen gyar-
apodása nem a takarmány mulik, az a követ-
kező adatok teszik valószínűvé. Ugyanis 1000
kg. élő sulyu kapnak a pötyökből 60 kg. takar-
mányrétap, 15 kg. zabosbükköny, 5 kg. buza-
polyát, 2 kg. tengeriáró, 2 kg. repceporog, 2 kg.
malacok, melyben — átlagos összetételű takar-
mánymeként föltételezve — foglaltatik 273
kg. szárazanyag, 242 kg. fehérje, 051 kg. zsír
és 1457 kg. szénhidrát, vagyis 1750 kg. em-
szervesanyag, s úbbőlből 823 kg. a szálas-
takarmányban. Ez tehát jó tágyabb tápanyag-
hizálást eredményez, mint a mustarökökkel cze-
lélt takarmány, s így a rossz gyarapodás nem
a takarmány, hanem más lehetőségekre vezet-
telt vissza, nevezetesen vagy arra, hogy az
állatok nagyon rossz hizók, vagy arra, hogy
gyomor- és béltauralkul kevesebb volt az
utolsó mázslás alkalmával mint előbb. Mi csak

utóbbi tartjuk valószínűnek, s annak megmutatására, hogy napról-napra mennyire változik az egyenlőn táplált marha élsúlyja, a következő kimutatást közöljük, melyet Möckernben állapítottak meg (kg.):

Kelot	élsúlyja	Fogyasztott élelmet	Ö. i. e. t. i.	Átlag hugrot
IV/20.	704.7	30.1	18.8	12.3
IV/21.	702.2	44.9	19.1	13.3
IV/22.	715.7	22.3	17.7	14.3
IV/23.	700.2	40.0	20.8	14.1
IV/24.	710.2	31.2	19.9	14.9

A kérdéses esetben tehát ezekhez hasonló okokra vezetjük vissza a ki nem elégtelt gyarodást, de miután mi ezzel a dolggal a „Köztelek” idej 5. számában már alaposan foglalkoztunk, oda utalunk, s most csak azt mondjuk meg, hogy tessék a hizlaltat a megkezdett irányban folytatni s mert azt semmielőtt kifogás sem terhel, s így bizonyára sikerre is fog vezetni. *Ceolki.*

Ürühizálás. (Felelet a 629. sz. kérdésre.)
Az ürühizálással ugyanazon szempontokat követjük, mint a marhahizálással, de azaz az előtérrel, hogy az ürüket tágabb tápárnyában, több szalastakarmányval hizaljuk mint a marhát, részint pedig mert előcsobban is kell hizalunk, mely a hizott juh viszonylag olcsóbb mint a hizott marha. Ezért tehát általábanosságban azt tanácsoljuk, hogy egészen ürüvel minél több répat, szénát, szalmát és polyát, az akbrakkal pedig tarison mérteket. Miután takarmánykészletet csupán névleg ismerjük, csak mint tájékoztató példát ajánljuk a következőt, mely 1000 kg. élsúlyra (30 db ürüre) vonatkozik:

80 kg. takarmányrépa, 6 kg. rétsizéna, 6 kg. herézésna s 2 kg. tengeridára. Ebben foglaltatik 21.5 kg. szárazanyag, 1.79 kg. fehérje, 0.28 kg. zsír és 19.96 kg. szénhydrát, vagyis 16.03 kg. emészthető szervesanyag. Ezenkívül még anny szalmát és polyát, amennyit az ürüke befel. Az összes emészthető nemis granitva, csak annyit mondhatunk, hogy azt is cselzserű az ürüket etetni, és pedig inkább a hizlás első, a tengerit pedig a második felében. A hizlás második felében növelni is lehetne a tengerit, mert akkor már kevesebb szalastakarmányt képezek az ürük enni. *Ceolki.*

Tengerietetés legelőre jár sertésekkel. (Felelet a 630. sz. kérdésre.) Ha a reggeltől egész legelőre jár sertés napjában egyszer tengerit etetünk, akkor inkább este etetjük azt, mert reggel etetés eleintén kelletlenül léte a sertés, s így kevesebb táplálékot keres, mint midőn este kapva a tengerit reggel ehessen került a legelőre. Miután pedig a kérdés esetenben a sertések feljuttatására van szó, s miután a velük etendők tengeri mennyisége ki van szabva, az a kivánatos, hogy a legelőn minél több táplálékot keressenek, ami úgy érhető el jobban, ha a tengerit este etetjük. Ugyancsak estére cselzserű a tengerit akkor is hagyni, ha répat is etetve, úgy osztjuk el a két takarmányt, hogy az egyik reggel, a másik pedig este adagolassuk, mert a répa könnyebben emészthető, s így nem terhel meg annyira a sertés gyomrát, mint a tengeri, minőlfogva a reggel répával tartott által több táplálékot keres a legelőn mint az, amely tengerit kapott. Ez a tanácsunk különben nemcsak a sertésre, de minden legelőző állatra vonatkozik, mert pl. a lóval s marhával is este tanácsos a tartalmasabb, reggel pedig a könnyebb takarmányt etetni, mert így többet legh az állat. A legelőre jár sertéseket napjában kétszer etelni nem okvetlenül szükséges, de bizonyos esetekben cselzserű, pl. ha azt tapasztaljuk, hogy kihajlások nagyon éhesek és szívta futnak a legelőre, ami azonban ritkán csak akkor észlelhető, ha a sertések éhesen kerülnek az éjszakába. *Ceolki István.*

Telékonyben ki nem tüntetett kisasjátás. (Felelet a 631. kérdésre.) Minthogy a ki-

sajátításról szóló külön törvényben oly eltérő nézeteked, amely az ármentesítő-társulat eljárást jóssaga tenné, nem találunk, az általános jogelők szerint kell az esetet megítélni. Ezek szerint semmiképpen bekebelezéssel szerezett tulajdonban megbáhorítani nem szabad s így különös tekintettel arra, hogy a volt tulajdonos ena a kisasjátást jog telek-könyvvel fel sem jegyeztetett, tehát a kisasjátásból folyólag a jogutód ellen minden jegyzvényesítés a priori ki van zárva: a gátépítés oly bíróhokhoritást képez, amely sommas visszahelyesítésre kessezt szándékú. Az ilyen kessest a törvény szerint azon kizárásból kess területén az illető hely felszák. A bíróság a társaságot el fogja tiltani a további építéstől és az előbbeni állapot helyreállítását rendeli el, ha t. i. helyesen ítélek. *y*

A továbbiakban illetőleg eltérők lehetnek a vélemények, főleg a tekintetben, hogy kölése-e a társaság újra kisasjátást, vagy követelhetők-e az új kisasjátást a telek-könyvben utólag vigyek keresztül s a jelenlegi tulajdonos ezt térni tartozék.

A mi nézetünk itt is az, hogy ha a társulat nemcsak a bekebelezést, hanem a kisasjátást jog feljegyzést is elmulasztotta, a területet a mostani tulajdonostól kisasjátást köteles, fennmaradva nem kárterítési — mert a mulasztás öt terhel — hanem csak visszahelyesítésre jog a kifizetett kisasjátást ár tekintetében a volt tulajdonos ellen. *Sz. F.*

Göbölhizálás. (Felelet 632. sz. kérdésre.)
Ha a göbölhözökkel 1000 kg. élsúlyra 60 kg. takarmányrépat, 10 kg. réti szénát, 10 kg. tavasszalagot és polyát 6. kg. megkezdéskor etetünk, akkor azaz 27.7 kg. szárazanyagot, 1.60 kg. fehérjét, 0.41 kg. zsirt és 16.52 kg. szénhydrát, vagyis 18.53 kg. em. szervesanyagot kapnak azok, mely utóbbiban 8.92 kg. a szalastakarmány foglaltatik. Ez a takarmány teljesen megfelel a göbölhözöknek, s így annak inkább ajánlható, mert repakészlete is tartalmazhat, mely a legelőre szől. Megjegyzés azonban megjegyezzük, hogy mi csütánkemént set vetünk számításba; de ha az mint darált csövesstengeri kerül etetésre, akkor természetesen annyi csütánkadarat kell adagolni, hogy annak szemzere mintegy 4 kg. ot legyen ki, mely esetben azonban a csütka mennyiségének megfelelőleg kevesebb szalmát képezek a göbölhözök enni. A tengeridárat egy része esetleg hozzáderzével is helyesíthetődik. Göfűllesztővel föléleges a takarmány előkészíteni, mert fentebbi adagunkban csak olyanok szerepelnek, melyek nyersen is jóízűek és így könnyen emészthetők. *Ceolki.*

Borok tartóssága tetele. (Felelet a 633. sz. kérdésre.) Félétényünk szerint a szobánforó bor azaz nem tartható el több évig, mert korán sürteleneke s így a czukortartalom igen alacsony (pl. 15%) lévén, a bor szeszartalma nem elegendő; továbbá befolyással lehet az, hogy falun a pince nem megfelelő s esetleg az erjesztés sem kelően folyt le. Tanácsunk az, hogy tessék későbbben sürteleneke, a bort szeszartalmával, melyben bőven alkalmaszakt felezőforó. E mellett tessék a bort ismétlen meg is deríteni. 100 literenként vagy 10 gm. szeszartalmát és felényi súlyú csersavval. Ez eljárással és többszörös feltéssel remélhetőleg megjavul a bor. Ha azonban nagyon is kozmázi és szagu az, vagy a leirt eljárással sem segítenének rajta, akkor legjobb lesz belőle csocnat-ot főzni. *Gy. I.*

Kapponcsok pusztulása. (Felelet a 636. sz. kérdésre.) A betegséget a legnagyobb valószínűség szerint a bomfomokok, mely ragályozás után terjed a betegelőkről az egészségesekre.

Terjedése ellen általában a kérdéstevő állta már igénybe vett fertőtlenítéssel védekezünk de ezenkívül gondot kell fordítani arra, hogy a betegeskedni kezdő állatok társák közül azonnal elváltatassanak és ürükeik gondosan össeztetve elögesztessék, szitnyát az elváltottakat is legelőszűrűből megsemmisíteni. Általában a védekezésökben szem előt kell tartani, hogy a beteg állatoknak vagy ürükeiknek, mint összes tetszések, tartalmazzák a raglyát s hogy ennek felszedése által fertőzők magokat az egészségesek. Az utóbbiak ivóvizében cselzserű 1% vasgázolót feloldani.

KÜLFÖLDI SZEMLE.

Rovatvezető: de Pottere Bránó.

Ausztria. Vámpolitikai hátrahatók. A Csehországi Közp. Gazd. Egyesületjélag-választmányja Schwarzberg Frigyes herceg emléke alatt nemrég foglalkozott a német vámtarifára tervezett és a közel jövőben megújítandó kereskedelmi szerződések kérdésével. Beható tárgyalás után határozatot hoztak, hogy az egyesült felkér a kormányt és a képviselőházra, arra, hogy a kereskedelmi szerződések legközelebbi megújításánál a következő megőgazdasági követelések nyerjenek kielégítést: 1. A jövőbeli kereskedelmi szerződések megkötésénél nyilván feltessék arra, hogy a belsőli megőgazdasági termelés hatatóságban védelembe részesüljön, nevezetesen, hogy ne nyújtsanak új engedélykorlátokat. 2. Az általános vámtarifára, mely a kereskedelmi szerződések alapját képezi, olykép változtassék meg, hogy a belsőli megőgazdasági és ipari termelés a külföldi versenytel szemben megvédessék. 2. Miután a helyes vámpolitikának első feltétele egy erős és vasztan tarifá-politikai eszközök s szállítási díjak jogkönyve revidiózóra van szükség, mely alkalommal különös gond fordítassék arra, hogy a fegfontosabb megőgazdasági termények, nevezetesen az árpa, a malaita stb. szállítása megkönnyíttessék. Ha Németország megmaradna az új vámtarifára mellett, ez esetben Ausztriára nézve lehetetlen volna új szerződést megkötni és Ausztriának a kielévesztés által ért vesztégek kárpótlására tetemes védővámoknál álló vámpolitikát kellene kezdeményeznie. Végül Csehországi összes gazdasági egyesületek felszólították, hogy a kérdéssel foglalkozzanak és a központi egyesület fenti határozatához hozzájáruljanak.

Franciaország. A francia szarant-törvény módosítása. A pár óvta ezelőtt Franciaországban éledeleg megőgazdálkodott nem igen tudott felüldenni azon külső alkakosság miatt, melyekhez az akkori törvény ez új megőgazdasági hitelforrás működését köfötte.

Ezen kedővelőben eredményt arra készítette a francia földművelésügyi miniszter, hogy a warant-törvény módosítását új törvényjavaslattal terjesztse át a francia képviselőház elé oly célból, hogy az eddigi akadályok kiküszöbölésével a warant-törvény gyorsabb felvirágzását lehetővé tegye.

Az új törvényjavaslattal legfontosabb módosítása az, hogy a békehátrók a régi törvény által előt szerepét megölje, illetve törje. E módosításban ezélag a warant-törlet egyszerűsítése, miáltal az egész nagintérszertelvé válik. — Egy további módosítás az, mely a régi törvény ezirányú rendelkezésével szemben, hogy a zálog tárgyát képező terménynek a gazda kezében, illetve udvarában kell lennie, megengedi, hogy a warant-törlet tárgyát azon terményekben is képezhetők, melyek a szerződés megkötésénél még nem voltak megőzölő, mely rendelkezés újabb könnyítés, megőföldelő a szövetkezet traktárintézmény egyik legfontosabb célzálmak, mely intézmény épp legújabb időben egész

Franciaországban mind nagyobb elterjedésnek örvend.

Az új törvényjavaslat továbbá megengedi, hogy a gazda eladhajta eldőlőszólti terményről van szó, hogy maguk tudnak-e tényleg elegendő és megfelelő sértesáht termelni és a jövőre is a külföldi termékek nélkülözhetővé tenni.

Ez első leendő a sértesányesztők országos szervezése volt. Ezen szervezet, a "Német Sértesányesztők Egyesülete" örülési tevékenységet fejt ki. Ez egyesület legutóbbi ülésén is fontos határozatokat hozott, melyek czéjja két új elvtreáló intézmény létesítése. Az egyik intézmény egy szakiskola, melynek együldi czéjja a modern sértesányesztés összes követelményeit kielégítő szakegyetem kiképzése. Ez iskolában egyszerűsített takarmányozási kísérletek fognak sertelesként végezni.

A másik kitűzött czéjja a német sértesányesztőknek egy országos sertebsítőbizottságot létesítése.

Ezen terv megvalósításának első feltétele az, hogy az új intézet működése lehetőleg az egész birodalomra kiterjesztessék és ezzel minél szélesebb alapokra fektessék. Továbbá csak oly országban nyer a gazda körpártást, melyek a hónapnál idősebbek és járványos betegségekben hulltak el. Más betegségekől származó veszteségeket, melyeket maga a tulajdonos okozott és esetleg rossz eltartásból folytak, nem nyernek körpártást. A német sértesányesztők azt remélik, hogy ezzel sikerüljön fog a biztosítási díjat lehetőleg kis összegben megállapítani és annak kép csak nagyob veszteségek ellen biztosítani.

Országoság. Mezőgazdasági gépek terjedése. Az utolsó 10 év alatt 1 1/2 millió orosz földműves vásárolt ki Szibériába. Hogy ezek a szükséges gépekkel és eszközökkel ellátassanak az orosz földművelésügyi miniszter a szibériai vasut mentén számos raklirt állított fel, hol mezőgazdasági gépek és eszközök aránylag olcsó árú vásárolhatók. A mult esztendőben ez állomások összesen 2250 eke, 4000 borona, 350 aratógép és fűkaszálok adattak el. Érdekes, hogy mely országok géraiból került ki a nagyszámu gép. A legtöbb boronát és eket német gyárak szállítják, bár osztrák és magyar gyárnyomok is piacot találnak. Az aratógép behozatala örvök-éve csökken, mert a dél-oroszországi gépgyárak már elegendő mennyiségű gyártanak, melyek a szibériai viszonyoknak minden tekintetben megfelelnek. Kaszáló-gépeket, kéveket, szénagerélyeket ugyiszoval kizárólag Amerika szállít. Legújabban bár korlátozott számban a M. A. V. gépgyárán készült "Millentum"-gépek kerültek piacra. Járányok, kézi cséplőgépek, továbbá szecsavágók többnyire a helyföldi orosz gyárakban készülnek, bár ezekben valamint kaszákban, sarlóban még nagy a fejedetlen szükséglet, úgy hogy ezen a téren a külföldi gépiparnak még kedvező piact nyílik. Sajnos, hogy a mi hazai mezőgazdasági gépiparnak, bár kedvező alkalom nyílik itt az értekesítésre, a külföldi gépparnak al még mindig nem veheti fel a versenyt.

VEGYESEK.

Mai számunk tartalma:

OMGE közleményel.	1903
Írói pályázat.	1904
Külföldi szemle.	1910
Állattenyésztés.	
Tejprodukczió a állatok ártóroktó képessége.	1904
Nyértenyésztés.	
A „Pulykukorica”.	1905
Üzeman.	
A tehenszettek jövedelmességéről.	1908
Baromtenyésztés.	
Milyen viszonyokba tenyészessék?	1907
Gazdasági gépezet.	
Gőzszántás gazdasági lokomotíval.	1908
Lerészekönyv.	1909
Vegyesek.	1911
Kereskedelem, üzede.	1913
Szerkesztői üzenetek.	1914

Kinevezések. A m. kir. földmívelésügyi miniszter *Berger Károly* Lajos gazdasági szaktanárt a keszthelyi m. kir. gazdasági tanintézet gazdasági intézővé, *Takács Zsigmond* keszthelyi gazdasági tanintézetnél alkalmazott ösztöndíjas gazdasági segédet szolgálati besorolásának értelmében hagyásával intézőségévé, *Lányi Kornél* vezért bölcsészettan hallgatót pedig a debreczeni gazdasági tanintézet vegy-tani tanszéke mellé két év tartáma tanársegédévé nevezte ki.

Halalozás. *Szévi Pál* uradalmi kasznár élete 39. évében í. évi november hó 28-án Szirakon elhunyt.

Nemzetközi czukorokonferencia. Elméleti-tük, hogy a nemzetközi czukorokonferencia még e hónapban ül össze Brüsszelben. Előnye, mint olvassuk — a belga miniszterelnök lesz, első alelnök pedig gróf Klevelandné, a brüsszeli osztrák-magyar követ.

A mezőgazdasági muzeum új szervezete. A budapesti városi Igazgatóság-üzletben emelendő mezőgazdasági muzeum új otthonában 3 osztályllyal fog kibővíteni. Ez pedig *öröszelői, vadászati és háziasati* muzeummal, amelyek tárgymunka gyűjtését és szervezését a földmívelésügyi miniszter már el is rendelte.

Hitelesítveketünk. Az Országos Központi Hitelesítveketek kongresszusi választáma *Nagy György* királyi tanácsos elnöklete alatt ülést tartott, melyen *Széll Ábrám* vezérigazgató az ezévi kongresszus határozatainak végrehajtásával kapcsolatban ismerte a központ által elírt sereket és eredményeket. A központ kötelekbe jelenleg *cserekesztés* szöveket *tarozik*, melyeknek eddig 34 millió korona kölcsönt folyósították; a központ által eddig kibocsátott költségek 10 millió korona értékben mind előadtak. Ennek tudomásul vétele után dr. *Horváth János* elcsáta, hogy az Országos Központi Hitelesítveketek igazgatósága a kongresszus határozatához képest beadtá előterjesztését a kereskedelmi miniszter a katonasági ipari szükségleteinek szállítása tárgyában. Eszerint jövőre a központi szövetkezet venné át a bakancsok szállítást ipari szövet-

MAURER ÖÖNCS. és Kir. udvari megkeresedése

BUDAPESTEN,

VII., Rottenbiller-utca 33. sz., és VI., Andrásy-út 23. sz.

Vásárol!

lóhermagot, luczernamagot, fehérhermagot, tavaszi repczt, mustárnamagot, csibehurt, francia perjét, mezei komocsint, bükkönt, lenmagot.

Minták, ajánlatok és egyáltalán minden levelezés a központi irodába: (VII., Rottenbiller-utca 33. sz.) intézendők.

kezeti javára és terhére. Élének vita fejlődött ezután a jövő évi kongresszus napirendjének megállapítása körül, amelyet a következők voltak: *Poroszky Béla, dr. Bernát István, Makfalvy Géza, Seidl Ambrus, Nagy György, dr. Gidofalvy István, Baranyay Géza.* A vita eredményeként a választmány a jövő évi kongresszus napirendjére a következő tárgyakat tűzte ki: 1. A szövetségi gabonarárkak szervezése, előadó: dr. Horváth János. 2. A kibirtói sulyo jelzölgyei terhének átvételéről szóló szerződés létesítése, előadó: dr. Bernát István. 3. Az ipari termelő szövetségek megalvításának kérdése, előadó: dr. Horváth János. 4. A kényszereladókra kerülő kibirtok megmentésének módja, előadó: Nagy György kir. tanácsos. A választmány a fenti tárgyakra vonatkozó előadói javaslatoikat a jövő évi január havában ülésében fogja megvitatni és megállapítani.

Ausztria és a fedezetlen határdőzlet. Az osztrák Reichsrath sűrűségi indítványt fogadott el, melyben felhívják a kormányt, hogy a tőzsdék reformjára vonatkozó törvényjavaslat vonása vissza és a közgazdasági bizottság megbizósítja ügy törvényjavaslat kidolgozásával, mely a gabonáról és más élelmiszerekről való határdőzletet a tőzsdén belül és kívül teljes megszünteti és a törvény átláthatóság szigorú szabadszavestés büntetésekkel sújta. A kormány ellenzése dacára az osztrák törvényhozás tehát elvetett egy tervezett felendzabályt mely a parlamentben és az országban nagy izgalmat kelt és a gazdák óhaját mégesen valószínűsíti meg. Az osztrák képviselők igen hamar elmondották, hogy ennyi erőfeszítéssel a fedezetlen határdőzlet teljes eltörlésére is keresztül lehetne vinni. Sajnos csak az, hogy az osztrák parlamentáris viszonyok és a törvényhozás teendőik, nagy sokasága a törvényjavaslat tárgyalását esetleg évekbe előidézta. Hacsak a Reichsrath újabb kezdeményezést nem tesz ebben, hogy a fedezetlen határdőzlet eltörléséről szóló törvényjavaslat sürgősen és soronkívül kivánja tárgyalni.

Mi történjek a maradék komlóval? A külföldi komlókereskedők már elvonták a vidékről; a hazai sörgyárok pedig — amelyek magyarkomlót is vesznek — már beszerették szükségüket: nem maradt tehát több, mint hogy a vevőknek kilőrdőre utána menjen. A földmivélségi miniszterium még az évad elején tudatta a gazdákkal, hogy egy nérbérgi (bajor) komlókereskedő cég: „Lehman et Nachfolger” elfogadva az ottani konzulunk ellenőrzését, szívesen veszi bizománya a magyar komlót Ide azonban csak a jobb komlók különösen mert ma csak ez bírja meg a több vasúti költséget s a metahatárnál. Olcsóbb a szállítás Csehszországba, s itt — mint a komlótermesztés szaktanárt tudatja — Eduard Landesman, Prága, (Heinrich-gasse 27.) elég jó céget ahhoz, hogy komlónk eladásra reabizuk. Előbb ezért szerző lesz czimére 200 gr. komlómintát küll mellélti s a többiben megkísérelni a céget. Persze olvart árkakat, mint október elején Segesvárt, nem várjunk. November 22-én Szaabban a komló ára 50 kgként: saza 126, saza-vidéki 106, galiczai 76—80 korona volt.

A fumei borpiac. Eddig csak a monarchia legelső borkereskedői vásárokként is olasz borokat követelünk az országosági termelő helyeken. Fiumában azonban a kereskedőkre alapított helyi izemben csak csekély forgalom mutatkozott. Most azonban itt is nagyobb a kereslet. Magyarország minden vidékéről özönlnek a vevők Fiuméba és minden készletben levő borfajra történetek kötések. Minden valószínűség — arra mutat, hogy a legközelebbi hetekben még erősebbé fog válni az érdeklődés, amint Olaszországban jelentékeny mennyiségű érkezik a fumei árkaktól származó. A legutóbbi 14 nap alatt három görög körülbelül 4—5000 hordó borral jött Fiuméba s ennek a borknak csak kis része került Fiumében elhelyezésre, a legnagyobb részét elszállították a befőldre. A nagy áremelkedés, mely

a termelési helyeken konstansálható, azt eredményezte, hogy a fumei piacra is emelkedtek az árak, habár csak mérsékelt módon. Amíg tehát a magyar bortermelők izzás készletei eladatlannul huernek, a kereskedelem hajórákos számra zudítja az olasz borokat a magyarországi fogyasztó piacokra. Hogy az ilyen kereskedelem mennyiben érdemi meg a „nemzeti kereskedelem” nevént, minden hazafias embernek megértesse a bizománya. Az olasz bortermelői ugyan látszólag nagyobbértéket vesz az idén, ám annál érzékenyebben fogja sújtani közgazdaságukat ebben az esztendőben, mert tudvalevőül nálunk is sok bor termelt. A magyar bortermelők már türelmetlenül várják lejártát a kereskedelmi szerződésnek, mely a borvámklauzult ki fogja köztölni a világból.

Mezőgazdasági kiállítások a külföldön. *Bajországról* az időközintek tartasi szokott vajkiállítások egyike legközelebb december közepén rendezeték Ausbachban, amelyen ugyan vehettek részt a bajor tejjgazdaságok. A vajkiállításokat Bajországbán felvitva, időközintek tartják meg, hogy a gazdák megtanulják a jó vaj készítését alkalmuk nemzetközi kiállítások, a kormányfolyamokat és előadásokat is rendeztet. Ezekben a gyakorlati könyvvel is tanítják, sőt a kormány most azt tervezi, hogy a gazdák dijak kitűzése által buzdítsa a gondos könyvtelvre. — *Madridban* a spanyol állatnyesztő társaság a régenskirályi és a spanyol kormány védőkésége alatt XIII. Alfonz király koronázás alkalmából nemzetközi kiállítás rendezet, a melyen főleg baromfiak, madarak, ebek, házi nyulak kerülnek bemutatásra. A kiállításnak külön osztálya lesz a mehek és selyemtenyésztés számára s 1902. május elején nyílik meg a Buen Retiro kertekben. Egy hónapig idő tartama tervezik. *Minas brazíliai* állatnyesztő társaság a jövő év február 22-én mezőgazdasági és ipari termékek állandó kiállítás nyílik meg, melyen külföldiek is részt vehetnek. Ez a kiállítás azért fontos, mert Minas a brazíliai Egyesült-Államok egyik legjelentékenyebb területe 574,855 négyzetkilométer területű és több mint négy millió lakossal bír; termelvénye már az ide nagrodni kiállításnak méltóvá tettelt. A kiállítás hivatalos jellegű bír.

Méhészek figyelmébe. A Magyar *Országos Méhészet Egyesület* évi tagsági díja 4 korona. Ezért a tagok az egyesület szakközönyvét — havonta egy füzetet — bérmenten kapják; kapnak továbbá rendkívül olcsó és jó méhképtárokat, mézpergőtőpéket, mélpéket és egyáltalán minden az oktatás, méhészet és méhésztudás eszközeit; az egyesület a tagok méz és viaszterményeinek minden provizó nélkül értékesíti, sőt szállító edényeket is ad kölcsön *díjlanul.* A folyó évben eddig már 60,000 korona árú mézet értékesített és 1000 méhképtárat juttatott a tagoknak. Beiratkozások elég az egyesület és a tagok részéről. A tagdíj Pest, VII., Damjanich utca 34. szám küldend.

A Bund der Landwirte és a vámtarifá. A Bund der Landwirte tudvalevőleg egy beadványt nyújtott be már régebben a kormányhoz és a szövetségétanácsok. Mint értesülünk a beadvány főbb részleteiben a következőket tartalmazta. A vámtarifá-törvényjavaslatban mondják a magyar kiváltó érdekek védelmére gabonára, mint az örömlényekre engedélyezett vámtehelenésnek teljes megszüntetését *minimális tarifá* állapítsanak meg az *összes mezőgazdasági terményekre* és mondják ki a törvényben azt, hogy az új vámtarifá 1904. január 1-én lépjen életbe. A vámtarifára néve körülbelül hatvan pontban foglalták össze a Bund követelményeit a tagok részéről. A tagok körében a következők. Minimális tarifa márkában: búzára, rozsa, árpra, zabra, borsra és borsóra mm.-knt 7-50, kukoricára, kásra takarmánybára és borsóra mm.-knt 5, malátára mm.-knt 14, lőhere- és fűmagra mm.-knt 30, répamagra mm.-knt 20, kukor burgonyára mm.-knt

12, dohányra mm.-knt 125, szőlő mm.-knt 30, Iowa árapályát 300 márká 75 (azazul érték 20 márkáé), szarvasmarhára, juhokra és sertésreke (előnyben) mm.-knt 18, szárnnyasokra mm.-knt 30, friss husra mm.-knt 40, egyszerűen elkészített husra 60, finomabb élvezetre szánt husa 100, zsír és tejföl 30, vaj 40, túró 40—60, friss tej 4—6, tejgolyó 20—32, tojás 40, méz 60, czukor 40, bor 14 folkg 35, bor 14—20 folkg 45, 60 folkg 20, 100 folkg 16, palackozor 60. Ezeknélval a mostani vámtám háromszorost követeltek az örömlényekre. A megoklás kétrésze oszlik, az általánosa és a másik részletese, amely tételőrtétele indokolja a Bund követeléseinek jogságát.

A buza minőségének javítása. A földmivélségi miniszter a buza minőségének és a minőségére befolyást gyakorló tényezőknek beható tanulmányozást rendeltte el. A vetőmagválogatás érdekében az államhatóságok 4456. a gazdasági tanácsok és földmivélsékek gazdaságiaból 1320 mm.-t előadomák ki igazgatóságok kedvezményes fizetési módokat mellett, sőt időnként, ahol a termés silányabb volt, az állami akciók kereteit a miniszter kiterjesztette a valószínű, hogy a jelzett számmal ez évben sokkal nagyobb mennyiségben fog vetőmagul gabona kiziatni.

Oroszországból származó első baromfiküldemények díjkedvezményes vasúti szállítása. A vasúti szállítási díjkedvezmények hirdetés között méltán feltűntek két egy közlemény, a melyből természetlő és különösen kívüvönk oluhatnak. Meggyőződhetünk arról, hogy a távol-ságot az egyes nemzetek között a vasúti sűrűsöztetés megszüntette; míg arról hogy a következő-keresedelem szintén nem ismeri a térbeli távol-ságot, hanem a világhágerkedelem piacán egy helyen az ár, az érdekek és a szükséglet és a felesleg viszonyhoz alkalmazkodik. Ki minél olcsóbb attól vásárolunk. Így történhetik csak, hogy Oroszországnak a minkehez viszonyított sokkal rosszabb és sokkalta silányabb *baromfiállomány* a távoli Spanyolországba kerül vasúton elhelyezésre, dacára annak, hogy vannak Spanyolországban közlekedő árúvonalszakaszok, amelyek mindegyikének lehetőség az elszállíthatnak. A kedvezményes szelvény Podnolvoyra átm.-ról, Brezneg társ., Buchs, tr., Lindau tr. állomásokra Oroszországból származó előbaromfi küldemények Spanyolországba való rendelkezésel teleruhték köcs és fuvarievelélnel legalább 5000 kg-ban való szállítás mellett 785-4 centimeéért szállítanak 100 kg-ként, díjzártszerűen utján a f. év október 15-től a jövő 1902. év december végéig.

Hirek. Az állami rizstermelő-télp. A földmivélségi miniszter, tekintettel arra, hogy a pusztarétkai rizstermelő-télp. bérleti hasznosítása nem felel meg a czélnak, elrendelte, hogy a téletp 1902. évtől házi kezelésbe vegyék. — *Téletp készlet* szelvény. A földmivélségi miniszter mindazon telepes községekben, a melyek iskolágyikeket állomástíjak, 3 éven belül iskolákat és kisedvődökdát épít.

Hajóárakok beszámolója. A Magyar Folyam- és Tengerjáróügyi Réndszertársaság igazgatósága közhírre teszi, hogy a kuvorvárujvidéki, valamint a szávai hajóárakat Szabács és Mitrovicza között — amennyiben azt az időjárás előbb nem követelne — a következő módon szintén meg: Kuvorács és Újvidék között: Utolsó felfelé menet Újvidék felől október 4. é. é. december hó 9-én. Utolsó lefelé menet Kuvorács Újvidékre f. é. december hó 10-én. Szabács és Mitrovicza között: Utolsó felfelé menet Mitroviczáról Szabácsra f. é. december hó 9-én. Utolsó felfelé menet Szabóczról Mitroviczára f. é. december hó 10-én. Az említett vonalon fekvő állomások személy- és áruforgalma tehát a fentmeltelt napokon a folyó évre megszűnik.

Isleml aszok érfékek...
Feltérítést és o...
Azonnal közpénz...
szelvény.

Magyar Gazdák
Vásárcsarnok Ellátó Szövetkezet
HATÓSÁGI KÖZVETÍTŐ
BUDAPEST SZÉKESFŐVÁROS KÖZPONTI VÁSÁRCSARNOKÁBAN.
Sztregócsom: Arara-Budapest.

Értekezésre elfogad:
Husmenüket, füstölt
húst, vadakat, szárnyas...
A legzamatosabb...
Egy használt...
Keresetlek...
Ej cséplőgép...
Eladó...
Zámbekei...

Nyarfa eladás.
A bihariószegi uradalomban na...
gyobb mennyiségű,
60-80 cm. vastag és 8-14 mé...
ter hosszú törzsű nyarfa
kerülvén vágás alá, azoknak törzsei,
akár kivágva, akár lábán, úgy össze...
ségben mint egyenkint is
eladóvá tételnek.
Antalóczy Sándor
urad. ellenőr. 5044
Bihar-Diószeg.

Tenyészállat árverés.
Nagyméltóságú Gróf Hunyady Imre ur úrményi ura...
dalomban 1902. január hó 20-án d. e. 10 órákor
közédső árverésen
50 drb Berni tenyészbika,
30 drb számfelletti tehén és üsző,
30 drb Elektoral Negretti tenyészkosz
fog eladtni.
Az árverés Tornóczon (vasútállomás) lesz meg...
tartva, ahol is az érdeklődők részére fogatok állanak
rendelkezésre.
5031 **Tisztartóság.**

Hirdetések
felvételnek a kiadóhivatalban
Budapest, IX., Üllői-út 25. szám Köztelek.

Lapunk kiadóhivatalában megrendelhető:
A sertés javítása és hizlalása
gazdak és hizlalók használatára...
A portmentes küldésel 1 forint 10 krajczár.

Gazdasági könyvviteli nyomtatványok
árjegyzéke.
Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület által 2000 korona pályadíjjal jutalmazott Suschka-féle gazdasági könyvvitelten alapján összeállítva.

Suschka könyvszám	Aranyányszám	TÁRGY	Ive száma	Suschka könyvszám	Aranyányszám	TÁRGY	Ive száma
11	1	Előjegyzési könyv, kül- és belv.	4	17	27	Póttakarvny kimutatása	12
9	2	Napármbér- és szakmánybér kimutatása	12	28	28	Mérlg	20
13	3	Leszámlósi könyv	12	41	38	Próbajelölti jegyzék	10
10	4	Szegődmény-léltázat, kül- és belv.	12	25	30	Vetés- és aratás jegyzék	10
10	5	Szegődgabona-kimutatás, kül- és belv.	12	30	31	Éves jegyzék (első és harmj)	10
13	6	Szegődgabona-kimutatás, kül- és belv.	12	31	32	Törvénykimutatás	10
39	7	Napármbér-jegyzék	10	31	33	Ellési jegyzék (árány és malacz)	10
7	8	Teljesláda jegyzék, kül- és belv.	10	25	34	Darálási jegyzék	10
12	9	Pénztár napló, kül- és belv.	12	34	35	Felási napló	10
14	10	Pénztár főkönyv, bevételi kimutatás, kül- és belv.	12	37	36	Gadaskégi napló	10
8	11	Követelések jegyzéke, kül- és belv.	12	36	37	Trágyázási napló	4
3	12	Gép- és eszközlár, kül- és belv.	12	36	38	Céplési jegyzék, kül- és belv.	4
14	13	Pénztár főkönyv, kiadási kimutatás, kül- és belv.	12	35	39	Teljes kimutatás	4
2	14	Bőveléltár, kül- és belv.	12	33	40	Takarvnyozási előirányzat, kül- és belv.	12
1	15	Teljeleltár, kül- és belv.	12	32	41	Vetés előirányzat, kül- és belv.	12
3	16	Termény- és anyagléltár, kül- és belv.	12	27	42	Takarvnyozási jegyzék, kül- és belv.	10
12	17	Letéti napló	12	27	43	Hetjelentés	12
4	18	Elevén léltár, kül- és belv.	12				
40	19	Szegődmény-jelvé	2				
23	20	Ló- és szarvasmarha-kimutatás	12				
24	21	Juh- és sertés-kimutatás	12				
22	22	Különléte tárgyak kimutatása	12				
21	23	Fograsztási anyag kimutatása	12				
20	24	Törselő anyag kimutatása	12				
19	25	Szervezési kimutatás	12				
18	26	Ülteti területek kimutatása	12				

Ezen nyomtatványokból állandó képletet tartanak.
Az összes nyomtatványokból mintaléve az összeg előre való beklndése mellett, 5 koronáért portmentesen küldetnek.
Kérjük a megrendeléseknél világosan kitenni, hogy a nyomtatványok száma, a Suschka-könyv szerint vagy az árjegyzékben feltüntetve.
A felsorolaton kívül egyéb nyomtatványokat megrendelés szerint legrovidebb idő alatt jutányosan állítunk elő.
Megrendelhetők a
„Köztelek” kiadóhivatalában, Budapest, IX., Üllői-út 25.

Suschka: Gazd. könyvvitelésnek 11-ik kiadásán nyomás alatt. Ezzel ért. 6 koronára.

Súchka könyvvitelésnek 11-ik kiadásán nyomás alatt. Ezzel ért. 6 koronára.

GÖZMIVELÉS.

Nagyobb területek szántását gőzekével
hajlandó vagyok elvállalni; érégy
mélyrigelőzést szőlő-telepítésekhez

Érdeklők hátrétek, hogy alábbi eszmékben forduljanak.

WOLFF ERNŐ, BUDAPEST-KELENFÖLD.

97208. II/2a.

Hízó-sertések eladása.

A mezőhegyesi m. kir. állami ménésbirtokon (posta, táviró, telefon és vasútállomás) három kerületében elhelyezett mértégy

394 drb öreg hizott sertés

folyó évi december 20-án d. e. 10 órakor

zárt írásbeli ajánlatok alapján tartandó árverésen olyképe fog eladatni, hogy a sertések után származó szalonna az uradalom tulajdonában marad.

Venni szándékozik ajánlatát a részletes eladási feltételekben megjelölt bánatpénzzel ellátva és kellőleg felszerelve, fenti határidőig a ménésbirtok igazgatóságához nyújtandók be. Később érkező ajánlatok nem vétetnek figyelembe.

A részletes eladási feltételek a m. kir. gazdasági főigazgatónál (Budapesten földművelésügyi ministerium II. emelet, 79. ajtó) és a mezőhegyesi ménésbirtok igazgatóságánál tudhatók meg; a sertések ugyanczen ménésbirtokon megszemlélhetők.

Budapest, 1901. november 24-én.

5078

M. kir. földművelésügyi minister.

Magy. kir. Államvasutak
1889/01/CL

Hirdetmény.

(Keletnémeti—magyar vasuti kőtelek. Kőbánya—hizláda állomás felvétele a közvetlen állomásokba.)

Kőbánya hizláda állomás folyó évi december hó 15-étől való érvényesülésvéletét a Keletnémeti—magyar vasuti kőtelek díjszabás II. rész 1899. évi június 1-étől érvényes I. füzeté osztályára és kivételé díjszabásába a „Budapest” állomásra néve közelségiirányú lekerárukra néve fennálló követelven díjtelekkel.

Budapest, 1901. december hó 1-én.

A magyar kir. Államvasutak igazgatóság a részez vasutak nevében is.
(Utánnomás nem díjazatik.)

Eladó

Gróf Teleki Gyula ur Révbéri gazdaságában egy 12 éves, sárga, angol felívér

tenyészmen,

apja Bend Or, anyja Mirabel.

Bővebb felvilágosítással szolgál **WOLFF OTTÓ** urad. intéző Révbér, posta Solt. Pest megye.

5065

Nyomatott a „Patria” irodalmi vállalat és nyomdai részvénytársaságnál Budapest, Üllői út 25. (Köztelek).

Szép tisztafajú Bernát kutyák

eladók a Báró Stummer-féle jószágigazgatóságánál Nagy-Bodokon u. p. Nyitra-Ludány.

(Utánnomat nem díjazatik.)

5041

Szőlőoltványok

A legfrissebbek és legjobbak a szőlőtelepítéshez szükségesek, teljes jószágokkal.

Előkerítés.

Előkerítésnek nevezik és magy. Uradalomtanakhoz közérdeklők három évi telektelepítésre is adatik.

Értékük a legújabb és legjobbak a szőlőtelepítéshez szükségesek, teljes jószágokkal.

Díocsemeték

Értékük a legújabb és legjobbak a szőlőtelepítéshez szükségesek, teljes jószágokkal.

Értékük a legújabb és legjobbak a szőlőtelepítéshez szükségesek, teljes jószágokkal.

Lapunk kiadóhivatala mint minden évben, úgy ez évben is 15.000 mutatványszámot fog karácsonykor szétküldeni a „Köztelek”-ből földbirtokosok, bérlők s gazdatisztek címére.

Azt hisszük, felesleges mondanunk, hogy mily jó eredménnyel járhat ily nagy példányszámban való hirdetés, s bizton reméljük, hogy egy hirdető sem mulasztja el ezen kedvező alkalmat, hogy czéget a gazdaközönség körében minél ismertebbé tegye, annál is inkább, mert ezen nagy számban megjelölt lapban a hirdetés díja igen mérsékelt:

1 oldal	— — —	80 korona
1/2	„ — — —	45 „
1/4	„ — — —	25 „
1/8	„ — — —	15 „
1/10	„ — — —	8 „

A megrendelés legkésőbb f. hó 10-ig küldendő be.

„KÖZTELEK”
KIADÓHIVATALA
Budapest, IX., Üllői út 25.